T A P O L C A

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEINEK FELÜLVIZSGÁLATA

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

Tapolca Város Önkormányzatának
202/2019. (XII. 20.) határozata

2020. január

PESTTERV
PEST MEGYEI TERÜLET, TELEPÜLÉS, KÖRNYEZET
TERVEZŐ ÉS TANÁCSADÓ KFT.
BUDAPEST 1085, KŐFARAGÓ U. 9.
TEL.: 267-0508, 267-7078
E-MAIL: pestterv@pestterv.hu

CITY Pro
Ingatlanfejlesztő Kft.
8300 Tapolca, Deák Ferenc utca 6.

TERVEZŐK NÉVSORA

Készítette:	**Károlyi János**	vezető tervező okl. geográfus, okl. szociológus tervezői jogosultság: TR-13-1017	
Projektvezető:	**Mátyás-Varga Eszter**	okl. építészmérnök, településrendezési vezető tervező TT/1 01-4863, É 01-4863	
Ügyvezető igazgató:	**Schuchmann Péter**	TR1-01-5068	

Tapolca Város Önkormányzata részéről:	**Dobó Zoltán** polgármester		
	Lévai József alpolgármester		
	dr. Németh Mária Anita jegyző		
	Gyarmati Tamás főépítész		

PESTTERV
PEST MEGYEI TERÜLET, TELEPÜLÉS, KÖRNYEZET
TERVEZŐ ÉS TANÁCSADÓ KFT.
BUDAPEST 1085, KŐFARAGÓ U. 9.
TEL.: 267-0508, 267-7078
E-MAIL: pestterv@pestterv.hu

TARTALOM

1. BEVEZETÉS 4

2. JÖVŐKÉP 6

2.1. Tapolca jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan 6

2.2. Tapolca jövőképe a térségi szerepére vonatkozóan 7

2.3. Településfejlesztési elvek 8

3. CÉLOK 14

3.1. Tapolca fejlesztését szolgáló átfogó célok és a részcélok, beavatkozások meghatározása 14

3.1.1. Átfogó cél az Épített-, táji- és természeti környezet terén: A fenntartható városi környezet tudatos alakítása 14

3.1.2. Átfogó cél a Gazdaság terén: Stabil, több lábon álló helyi gazdaság megteremtése az ipari szektor, valamint a turizmus dinamizálásával 23

3.1.3. Átfogó cél a Társadalom terén: Stabil népesség, egészséges és jól képzett, szolidáris és sikeres helyi társadalom 26

3.2. A jövőkép, az átfogó célok és a részcélok kapcsolata 33

3.3. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre 34

4. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ 37

4.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása 37

4.2. A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra 39

4.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére 41

A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer 41

Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére 41

1. BEVEZETÉS

A Településfejlesztési Koncepció hosszútávra határozza meg egy város fejlesztésének főbb irányait, a gazdasági, társadalmi és környezeti célkitűzések rögzítése és összehangolása alapján. Jelen koncepció ennek megfelelően hozzávetőlegesen 2030-ig jelöli ki Tapolca fejlődésének fő irányait.

Tapolca Városa 2001-ben készíttette és fogadta el Településfejlesztési Koncepcióját, melynek fő elemeire építve alakította ki és alkalmazta településrendezési eszközeit és Integrált Városfejlesztési Stratégiáját. Ez utóbbi dokumentum képezte a város 2007-2013 közötti, az EU strukturális alapjaiból finanszírozott fejlesztéseinek háttérdokumentumát.

2015-ben a KDOP-6.2.1/K-13-2014-0002 „Közép-Dunántúli Operatív Program - Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban - Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása" projekt keretében elkészült Tapolca város integrált településfejlesztési stratégiája (ITS) a 314/2012. (XI.8) Korm. rendeletben foglaltaknak megfelelően. A stratégia a város középtávú fejlesztési irányait, célrendszerét, az ezek elérése érdekében tervezett beavatkozásokat, továbbá a megvalósítás és nyomonkövetés eszközeit és módszereit rögzíti. Legfontosabb célja, hogy stratégiai tervezés eszközeivel segítse elő a következő 7-8 év városfejlesztési tevékenységeinek eredményességét.

Az ITS készítésével egy időben elkészült Tapolca új településfejlesztési koncepciója is. 2017-ben az Önkormányzat döntött településrendezési eszközei felülvizsgálatáról és módosításáról. E tervezési feladat keretében a város új településfejlesztési koncepciója is elkészül a 2015-ben készült koncepció felülvizsgálatával, aktualizálásával. A településfejlesztési koncepció megalapozásához a friss, 2018-ban készült helyzetfeltáró vizsgálatok is felhasználásra kerültek.

Korszerű, helyi konszenzuson alapuló fejlesztési dokumentumok nélkül a város felkészületlen a területi folyamatok kezelésére, kisebb az esélye a fejlesztési támogatások megszerzésére, az itt élő polgárok életminősége javítására, illetve a barnamezős területeken történő gazdaságfejlesztésre és a turizmus hatékony fejlesztésére. E konszenzus kialakítása érdekében a településfejlesztési koncepció céljai, javaslatai széleskörű partnerségen alapulnak.

A településfejlesztési koncepció célja:
- a 2015-ben készült településfejlesztési koncepció tartalmi felülvizsgálata, aktualizálása és kiegészítése, illetve a jogszabályi megfelelőséget biztosító megújítása,
- az ITS-ben meghatározott középtávú stratégiai célokat és a tervezett nagyprojekteket is figyelembe véve, a településfejlesztés hosszú távú céljainak kitűzése,
- a településrendezési eszközök 2018 végéig szükségessé váló megújításának fejlesztési megalapozása.

Tapolca településfejlesztési koncepciójának meghatározása a járási (kistérségi) összefüggések, valamint a tágabb térségi hatások figyelembevételével, de alapvetően a helyi adottságokra, értékekre és érdekekre alapozottan történt. Cél, hogy Tapolca kapcsolódjon a 2013 decemberében elfogadott Nemzeti Fejlesztés 2030 dokumentum és Veszprém megye új, 2015 decemberében elfogadott területfejlesztési koncepciójának és 2014-ben jóváhagyott területfejlesztési programjának releváns célkitűzéseihez illetve programpontjaihoz, és a

megyei Integrált Területi Programban foglaltakhoz, amelyek az uniós forrásokhoz való hozzájutást nagyban meghatározzák.

2. JÖVŐKÉP

2.1. Tapolca jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan

A város társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezeti adottságai, valamint a Tapolcán élő lakosok által vallott értékek és törekvések alapján a Tapolca lakói számára kívánatos és inspiráló jövőkép az alábbiakban részletezett tartalommal bír, ezért a várost érintő fejlesztési beavatkozások összességükben e jövőkép szerinti állapotok elérését vagy megközelítését kell, hogy elősegítsék.

Ennek megfelelően 2030-ban: **Tapolca élénk és sokszínű kulturális élettel bíró, rendezett, barátságos és természetközeli kisváros, amely hagyományos településszerkezetének, valamint épített és természeti örökségének megőrzésével és kiváló minőségű, szakszerű továbbfejlesztésével népszerű célpontja mind a letelepedni vágyóknak, mind a turisztikai célból idelátogatóknak. Ennek következtében a város képes megtartani lakónépességét, és bővülő idegenforgalma tartósan növekvő tendenciát mutat.**

Társadalmi jövőkép 2030-ban

Tapolca társadalma kiegyensúlyozott. A település társadalma szolidáris, ez kifejeződik a szociális és idősellátás biztosításának magas szintjében is.

A település változatos és gazdag kulturális élete fontos szerepet játszik abban, hogy a várost szívesen választják lakóhelyül fiatal, művelt családok, emellett a kulturális programok és események a város idegenforgalmi kínálatának is fontos elemei.

A város társadalma egészségesebb és egészség-tudatosabb, elsősorban a kiterjedt egészségfejlesztési programok és jobb minőségű szolgáltatások hatására.

Gazdasági jövőkép 2030-ban

A város gazdasága két fő tevékenységi csoport köré szerveződik:

- A jövedelmek jelentős részének forrását a szolgáltatások nyújtása biztosítja. A város a Balaton-felvidék nyugati részének kereskedelmi-szolgáltató központja, emellett jelentős a turisztikához kapcsolódó szolgáltatások aránya. Ez utóbbi terén a város szolgáltatói aktívan együttműködnek a sümegi, valamint a hévízi, illetve keszthelyi térségben működő szolgáltatásokkal - közös programokat, egyéb turisztikai termékeket kínálva - a helyi specialitásokra épülő kölcsönös előnyök alapján. Tapolca városa része a Balaton turisztikai régiónak. A város specialitása a gyógy- és egészségturizmus, melynek szervezésében együttműködik a Balaton térségben koordináltan szervezett hasonló szolgáltatások nyújtásában érdekelt városokkal, elsődlegesen Hévízzel valamint Balatonfüreddel. A város - a Bakony-Balatoni Geopark nyugati kapujaként - a bakonyi turizmushoz is kapcsolódik.

- A volt laktanyák területén kialakított kereskedelmi-szolgáltató gazdasági övezetben termelő és termeléshez kapcsolódó szolgáltató és kereskedelmi vállalkozások telepedtek meg, melyek egész éves foglakoztatást biztosítanak a szakképzett helyi és térségi munkavállalók számára. A vállalkozások egy jelentős része a nagykereskedelem, környezetipar, illetve a logisztikai szolgáltatások ágazatában működik, a környezetet jelentősen terhelő és a város jövőképének lényegi elemeit ezzel veszélyeztető tevékenység az ipari területen sem folyik. A gazdaságban egyre inkább megjelennek a tudásigényes iparágakban működő, innovatív tevékenységeket is végző vállalkozások. Ezek fejlődését a város infrastruktúra biztosításával és tanácsadási programokkal segíti, együttműködve a Pannon Egyetemmel, amely fokozatosan erősíti jelenlétét a városban. A nagyobb tudásigényű és esetenként innovatív tevékenységek egyrészt a környezetiparban - elsődlegesen a megújuló energiák és a hőszigetelő anyagok építőipari felhasználásában -, másrészt az élelmiszeriparban - elsősorban a szőlő- és bortermeléshez, illetve termékek előállításához kapcsolódóan - jelennek meg a városban.

Épített-, táji- és természeti környezet jövőképe 2030-ban

Tapolca egyedülálló táji és természeti értékeit és épített örökségét óvja, fejleszti, és példamutatóan magas színvonalon, fenntartható módon használja ki azok adottságait. Megvalósítandó fejlesztéseit épített örökségének - a városközpont épületállományának és egyedi településszerkezetének - magas színvonalú megőrzése jellemzi, valamint hangsúlyt helyez arra, hogy a várostérsége kiemelkedően értékes táji és tájkultúrához kapcsolódó adottságainak kihasználása a fenntarthatóság jegyében történjen.

A város és térsége - a lakosság, a vállalkozások és az önkormányzati intézmények egyaránt nagy arányban hasznosítanak megújuló energiákat - elsősorban napenergiát -, emellett helyi, tiszta energia termelésének is színtere, szintén a napenergia felhasználásával. A városi zöldfelületek és nyitott terek aránya folyamatosan növekszik, a gondozott és kikapcsolódásra, pihenésre ösztönző zöldterületek egyre inkább jellemzik a közvetlen városközponton kívüli területeket is. A környezetbarát közlekedési módok alkalmazásával a közlekedés okozta környezetszennyezés a település belterületén folyamatosan csökken.

2.2. Tapolca jövőképe a térségi szerepére vonatkozóan

Tapolca városkörnyéke a Tapolcai Járás területére terjed ki. A város a Járás igazgatási, kulturális és gazdasági központja. A kulcsfontosságú igazgatási és gazdaságszervezési funkciók Tapolcára történő koncentrálása mellett a város törekszik arra, hogy - a városi helyszínek és programok mellett - kulturális és turisztikai attrakciók egymást kiegészítő térségi hálózata jöjjön létre, amely - a térségi szinten összehangolt közlekedési szolgáltatásoknak köszönhetően - egységes kínálatként jelenik meg mind az idelátogatók, mind a térségben élők számára.

Tapolca egyre szorosabb együttműködést alakít ki várostérsége településeivel. A közszolgáltatások elsődlegesen az egészségügy, az oktatás, a hulladékgazdálkodás, környezetvédelem racionális megszervezése mellett az együttműködés új területeire is kiterjed, így egyre intenzívebbé válik például a környezet- és egészségtudatosság erősítésében, a turisztikai szolgáltatások összehangolásában, a helyi élelmiszertermelés, illetve a gazdaság szervezése és a befektetések ösztönzése terén. A térségi együttműködés

szervezésében kulcsszerepet játszik a lakosság térség egészére kiterjedő - mind pénzügyi, mind gazdasági értelemben fenntartható módon megszervezett - mobilitásának biztosítása, melyben Tapolca újszerű és kísérleti eszközök alkalmazásával is élen kíván járni. Alapelv, hogy a közös feladatellátáshoz közös teherviselés is szükséges.

Tapolca járáson túlterjedő szolgáltató szerepköre elsődlegesen Sümeg városával együttműködve valósul meg. Az együttműködés intenzívebbé tétele a turizmusban és a kulturális kapcsolatok erősítésében, valamint a vidéki gazdaság lehetőségeinek kihasználásában kezdődik meg. A két város között folyamatosan fejlődő munkamegosztás alakul ki, és a két járás térsége egyre inkább együttesen, a Balaton-felvidék északnyugati kaputérségeként jelenik meg.

2.3. Településfejlesztési elvek

Tapolca számára a fejlődés sikerének mértékét az határozza meg elsősorban, hogy milyen mértékben sikerült elérni, illetve megközelíteni a jövőképben körvonalazott kívánatos állapotokat. Ahhoz, hogy a város elérje a jövőképében leírtakat, az alábbi általános alapelveket minden egyes fejlesztésénél szem előtt kell tartania, továbbá törekednie kell arra, hogy az alapelvek a várostérsége egészén alkalmazásra kerüljenek a fejlesztések tervezése és megvalósítása során.

Fenntarthatóság elve

A „fenntarthatóság” elve jelen koncepció értelmezésében a „fenntartható fejlődés” lehetőségének megteremtését jelenti. A fenntartható fejlődés folytonos törekvést jelent a „kiegyensúlyozott fejlődés” érvényesítésére, vagyis a kiegyensúlyozott és harmonikus társadalmi-, gazdasági- és környezeti viszonyok megteremtésére. Tapolca lakói számára a fenntarthatóság - így, az előzőekből adódóan a kiegyensúlyozottság - mind a környezet, mind a gazdaság és társadalom viszonyaiban önmagában is érték. A fejlesztéspolitikai beavatkozások célja ebben az értelmezésben az, hogy az egyes alrendszereket segítsék abban, hogy azok a szolgáltatások egy magasabb szintje irányába mozduljanak el, a kiegyensúlyozottság feltételeinek megteremtése mellett.

Kiegyensúlyozott környezeti viszonyok megteremtése és fenntartása

<u>A „kompakt város” elvének érvényesítése</u>

A fenntartható fejlődés biztosítása szempontjából a városszerkezet szintjén alapvető fontosságú a „kompakt város” elvének következetes érvényesítése. A kompakt város elve határozottan korlátozza a település horizontális terjeszkedését, a város növekedési igényét részben vertikálisan, részben pedig a meglévő városszövet intenzívebb beépítésével (sűrítésével) javasolja megoldani. Ez egyrészt a város gazdaságosabb működését eredményezi - kevésbé terjengős infrastruktúra-hálózatok, rövidebb utazási távolságok, stb. -, másrészt a környező értékes mezőgazdasági területek megóvásával hozzájárulhat a város gazdaságának kiegyensúlyozottságához, a megkímélt természeti terület lehetőséget biztosít a város lakói számára a rekreációhoz, a szabadidő hasznos eltöltéséhez.

A kompakt város elve alapján fejlődő település a fejlesztés extenzív módja helyett az intenzív fejlesztési utat járja, vagyis meglévő belső tartalékait - például barnamezős területeit, foghíjait - hasznosítja. A tömbfeltárások is elősegítik a várostestben található alulhasznosított területek intenzív felhasználását, ezáltal csökkentik az extenzív terület-felhasználást, az értékes mezőgazdasági területek beépítését. A „kompakt város" elve megköveteli, hogy a szerkezeti tervben kijelölt tartalékterületek beépítése is csak fokozatosan, koordináltan történjen, ellenkező esetben a területpazarlás a városi szolgáltatások (közösségi közlekedés és alapfokú ellátások) színvonalának csökkenéséhez vezethet.

A „kompakt város" elve tehát egy hatékony, optimális természeti erőforrás-használatra épülő városfejlesztési tevékenységet jelent, melynek értelmében a település:

- a barnamezős beruházásokat preferálja, zöldmezős fejlesztések csak kivételes esetekben valósulhatnak meg,
- a vonalas közlekedési létesítmények minimalizálására irányuló tervezést folytat,
- az adott körülmények (pl. települési karakter) között a maximális beépítési intenzitásra törekszik,
- gátolja a város értékes mezőgazdasági területeinek rovására történő terjeszkedését,
- törekszik a fenntartható, kompakt városszerkezet kialakításának előmozdítására.

Fontos megjegyezni, hogy Tapolca esetében a beépítés intenzifikálása semmi esetre sem magasházak építését jelenti, hanem a már kialakult beépítési karakterek (városközpont, kertváros) megóvása mellett kell, hogy történjen. Az elv alkalmazása tehát elsődlegesen új területek beépülésnek korlátozását, és ezzel párhuzamosan a barnamezős területek fejlesztésének preferálását, valamint az esetlegesen megszűnő funkciók újakkal való pótlását jelenti.

Az „Intelligens város" („smart city") elvének érvényesítése

Az intelligens (okos) városon olyan települést értünk, amely a rendelkezésre álló technológiai lehetőségeket (elsősorban az információs és kommunikációs technológiát) innovatív módon használja fel, elősegítve ezzel egy jobb, diverzifikáltabb és fenntarthatóbb városi környezet kialakítását. Innovatív technológiákat alkalmaz, hogy csökkentse a költségeit és az energiafelhasználását, valamint szélesíti a szolgáltatási kínálatát, ily módon javítva lakói életminőségét. Ezzel az „intelligens város" elveinek való megfelelés az élhetőbb település megteremtésére irányuló célok elérését is eredményesen támogatja, a környezeti fenntarthatóság előtérbe helyezésével. Az erőforrások hatékony felhasználása ugyanakkor a városok működési hatékonyságát is jelentősen befolyásolja, így az „intelligens város" elveinek való megfelelés a város versenyképességét is javítja. Az „intelligens" város elve elsődlegesen az alábbi területeken alkalmazható:

- fenntartható városi és városkörnyéki mobilitás biztosítása,
- városüzemeltetés, városmenedzsment,
- idegenforgalmi szolgáltatások,
- a települési klímavédelem kérdéseinek kezelése,
- a működés energiaköltségeinek jelentős csökkentése,
- a jó minőségű termőföldek védelme,
- a természetes és épített környezet értékeinek védelme,
- a zöldfelületek, rekreációra szánt területek növelése.

Kiegyensúlyozott gazdasági viszonyok megteremtése és fenntartása

A gazdasági viszonyokat kiegyensúlyozottnak tekinthetjük, ha egy adott társadalom (város) megfelelő mennyiségben és minőségben tud munkát (munkahelyet) és jövedelmet biztosítani lakóinak. A munkanélküliség, és annak minden szociális és egészségügyi következménye ugyanis óriási terheket rak a társadalom vállára. Nyilvánvaló, hogy ez a gyakorlat nem vállalható. Egyrészt védeni kell a meglévő munkahelyeket, másrészt olyan helyi gazdasági struktúra kialakítására kell törekedni, amely a lehető legnagyobb mértékben képes ellenállni a konjunkturális ingadozásnak, az esetleges válság- helyzeteknek. Ez azt jelenti, hogy a város gazdasága kellően diverzifikált, versenyképes, és idomulni tud a külső gazdasági környezet változásaihoz, emellett azonban nem zsákmányolja ki az emberi és környezeti erőforrásokat.

A fenti összefüggésben a gazdasági versenyképesség fogalmát Tapolca a hasonló méretű és adottságú magyarországi kisvárosokkal való összehasonlításban értelmezi. Hosszú távú célja, hogy ezen kisvárosok körében kiemelkedő tőkevonzó képességet alakítson ki, valamint gazdasága átlag feletti jövedelmet legyen képes biztosítani a térség lakói számra. A kiegyensúlyozott gazdasági viszonyok megteremtése és fenntartása érdekében az alábbi alapelvek érvényesítése szükséges:

- törekvés több lábon álló (diverzifikált) helyi gazdaság kialakítására,
- környezetkímélő gazdasági tevékenységekre történő összpontosítás,
- helyi munkaerő képzettségének és alkalmazkodóképességének erősítése,
- a helyi kis és középvállalkozások működésének segítése,
- a kutatás-fejlesztés és az innováció feltételeinek megteremtése,
- aktív városi szerepvállalás a gazdaságfejlesztés, szervezés és az innovációs készségek fejlesztése terén.

Kiegyensúlyozott társadalmi viszonyok megteremtése és fenntartása

A társadalmi viszonyok kiegyensúlyozottnak tekinthetők, ha a társadalmi különbségek elviselhető mértékűek maradnak, valamint a fejlesztések hasznai és esetleges terhei igazságosan oszlanak meg a társadalom egyes csoportjai között.
A kiegyensúlyozott társadalom jellemzője a szolidaritás - a szegények, hátrányos helyzetűek segítése, támogatása -, a befogadás, nyitottság és tolerancia, valamint a társadalmi aktivitás, amely a közügyek aktív alakításában és a civil társadalom sokszínűségében mutatkozik meg leginkább. Kiemelt szempont, hogy a fejlesztések segítsék elő a testi és szellemi egészség fenntartását, javítását a város lakói számára. A kiegyensúlyozott társadalmi viszonyok megteremtése és fenntartása érdekében az alábbi alapelvek érvényesítése szükséges:

- A fejlesztések társadalmi igények, szükségletek alapján történő tervezése.
- A társadalmi igények és a gazdasági lehetőségek egyensúlyának fenntartása.
- A különböző társadalmi csoportok igényeinek kiegyensúlyozott figyelembe vétele, törekvés azok harmonizálására.
- A közösséget összetartó társadalmi szolidaritás erősítése és a terhek igazságos elosztása.
- A testileg és lelkileg egészséges és művelt társadalom kialakulásának elősegítése.

Partnerség és együttműködés

Tapolca - céljai elérése érdekében - szoros együttműködést valósít meg más településekkel. Az együttműködés szándéka abból a felismerésből fakad, hogy az együttműködésből a

résztvevő partnerek számára kölcsönös versenyelőny keletkezik. Tapolca legfontosabb partneri együttműködési kapcsolatai az alábbiakra terjednek ki:

- A Balaton turisztikai régió egyik kulcstelepüléseként Balaton térségi együttműködés, melyben Tapolca a Balaton északnyugati medencéjének Keszthely mellett a legfontosabb szolgáltató központja, egyben maga is jelentős idegenforgalmi célpont, amely elsődlegesen kulturális, gasztronómiai, aktív- és egészségturisztikai kínálatával járul hozzá a Balaton térség egészének kínálatához.
- A „Hévíz/Keszthely - Sümeg - Tapolca" együttműködés, melyben Tapolca elsődlegesen idegenforgalmi kínálatának koordinált kialakításával vesz részt.
- A város és környékének együttműködése (várostérségi együttműködés), melyben Tapolca város térségének igazgatási, gazdasági és kulturális központjaként, a térségi együttműködés aktív szervezőjeként, esetenként irányítójaként pozícionálja magát. A közvetlen mikro-térség települései tekintetében ez az együttműködés erősebb, intenzívebb.
- Az „ikervárosi" együttműködés, melyben Tapolca egyes fejlesztési stratégiáit, illetve projektjeit összehangolja Sümeg város és várostérsége fejlesztéseivel, és törekszik az együttműködés fokozatos elmélyítésére, akár egyes városi funkciók összehangolt, illetve megosztott ellátására.
- Speciális, feladatorientált együttműködés kialakítása a szomszédos Lesencetomaj településsel, a volt honvédségi területek koordinált hasznosítása érdekében.
- A Bakony-térségi településekkel való együttműködés intenzitásának növelése - elsősorban a kínálati elemek összehangoltságának javítása - tovább bővítheti a város mozgásterét a turisztikai fejlesztések terén.
- A város egyik legjobban látogatott turisztikai attrakciója a Tavasbarlang, amelynek üzemeltetése a Balaton-felvidéki Nemzeti Park hatáskörébe tartozik. A Nemzeti Parkkal való együttműködés (pl.: koncepciók, stratégiák, programok egyeztetése, fejlesztési lehetőségek keresése, stb.) elengedhetetlen a barlanghoz kapcsolódó idegenforgalmi célú fejlesztések megvalósításához.
- Az európai szintű együttműködés, melyben Tapolca elsődlegesen - az egyedi természeti és kulturális környezetet, és az erre épülő kisvárosi élet minőségének folyamatos javítását kiemelt fontosságúként kezelő - idegenforgalmi vonzerővel is rendelkező európai kisvárosokkal törekszik erősödő kapcsolatok kialakítására, tudás és információk cseréjére, esetlegesen közös európai projektekben, illetve hálózatokban történő részvételre.

A partnerség másik dimenziója a fejlesztéspolitikai tervezés „társadalmasítását" jelenti. A város fejlődését a gazdaság és a társadalom különböző szereplőinek, illetve azok csoportjainak interakciói alakítják. Tapolca Város Önkormányzata vezető és irányító szerepet tölt be a fejlesztési koncepció minél teljesebb megvalósításában, ám önmagában nem lehet képes sem a koncepcióból fakadó célok pontos meghatározására, sem azok elérésére.

A város vezetése jól működő és rendszeres kapcsolat fenntartására törekszik a lehetséges partnerek alábbi fő csoportjaival:

- Tapolca város lakossága, ezen belül kiemelt figyelemmel az idős emberek, a hátrányos helyzetű emberek, valamint a fiatal családok csoportjai.
- A Tapolcán és várostérségében működő vállalkozások vezetői, tulajdonosai.
- A Tapolcán és várostérségében működő társadalmi („civil") szervezetek és egyházi intézmények.
- A tapolcai helyszínnel működő állami irányítású illetve fenntartású intézmények.

(A partnerek tényleges körét és a partneri kör további részletezését (szegmentációját), valamint a végrehajtás során történő bevonásuk módját az Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) tartalmazza.)

A jól működő, valós partneri viszony alapelve, hogy
- a tervezési folyamatba bevont partnerek számára a tervezést irányító önkormányzat minden olyan információt és szakmai segítséget megad, ami képessé teszi a partnereket arra, hogy megértsék a tervezési folyamatot, és az abban keletkezett dokumentumok célját, így érdemi módon hozzá tudjanak járulni azok tartalmának alakításához,
- a tervezés során kialakult partneri kör a tervdokumentumok végrehajtási fázisában is információt kap a tervek végrehajtásának állásáról, eredményeiről. és arról kialakított véleményét az önkormányzat a tervek felülvizsgálata, illetve esetleges értékelése során érdemben figyelembe veszi.

Esélyegyenlőség biztosítása

A koncepció megvalósulását célzó beavatkozások elő kell, hogy segítsék a város minden lakója számára, hogy azonos esélyekkel férjenek hozzá a létesített szolgáltatásokhoz, továbbá a beavatkozások segítsék elő a város különböző társadalmi csoportjai közötti összetartozás erősödését.

Azon személyek és csoportok számára, akiknek, illetve amelyeknek a szolgáltatásokhoz való hozzáférés nehézséget okoz, a város a lehetőségeihez mérten - és az érintettek igényeit a lehető legteljesebb mértékben figyelembe véve - segítséget nyújt. A segítség formája egyrészt a szolgáltatások, illetve az ezekhez kapcsolódó infrastruktúrák, programok oly módon történő megtervezése, hogy az azokhoz való hozzáférés mindenki számára biztosított legyen, másrészt pedig olyan kiegészítő szolgáltatások megszervezése, melyek kiegyenlítik az akadályozott célcsoportok hozzáférési esélyeinek hátrányait.

A városi stratégiák, programok és projektek tervezése során ennek érdekében:
- azonosítani és aktualizálni kell azon csoportokat, amelyek akadályozottak a városi szolgáltatásokhoz való, a többiekkel azonos esélyű hozzáférés terén. Széles körű konzultációt kell folytatni ezen csoportok képviselővel, és az ezen csoportok segítéséért és képviseletéért felelős, illetve az érdekükben tevékenykedő szervezetekkel,
- a hozzáférés esélyeinek egyenlőségét támogató intézkedések beillesztése szükséges a tervekbe, mind konkrét, célzott beavatkozások, mind horizontális jelleggel érvényesítendő preferenciák formájában.

Az esélyek egyenlősége az alábbi területeken nyújtott szolgáltatások tekintetében kiemelt fontosságú Tapolca és térsége összes lakója számára:
- képzettséghez való hozzáférés
- munkaerő-piaci pozícióhoz való hozzáférés
- egészségügyi szolgáltatáshoz való hozzáférés
- lakhatáshoz és lakhatási környezethez való hozzáférés
- társadalmi és közösségi kapcsolatrendszerhez való hozzáférés
- információhoz való hozzáférés
- közlekedéshez, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés

- a helyi kormányzásban való részvétel, önrendelkezéshez, önérvényesítéshez való hozzáférés
- befogadó közösséghez való hozzáférés.

Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében az alábbi csoportok segítése és igényeinek kiemelt figyelembe vétele szükséges:

A nők és férfiak esélyegyenlőségének körében:
- kisgyermeket nevelő nők,
- többgyermekes nők,
- 50 év feletti nők,
- GYES-ről, GYED-ről visszatérő nők.

A hátrányos megkülönböztetés által leginkább érintett csoportok körében:
- romák,
- mozgásukban akadályozott, fogyatékossággal élő, illetve megváltozott munkaképességű emberek,
- szenvedélybetegek,
- hajléktalanok,
- gyerekek, fiatalok,
- fogyatékos gyerekek, fiatalok,
- idősek,
- alacsony végzettségűek, iskolából lemorzsolódók,
- pályakezdő fiatalok, munkatapasztalattal nem rendelkezők,
- tartósan munkanélküliek,
- 45 év feletti inaktívak,
- jövedelmük, illetve lakhatási körülményeik alapján szegényeknek ítélhető egyének, csoportok.

A koncepció alapján készülő tervek a hozzáférésbeli hátrányok csökkentésére irányuló intézkedéseket kell, hogy tartalmazzanak, mind a célcsoportok, mind az egyes szolgáltatások szerint.

3. CÉLOK

3.1. Tapolca fejlesztését szolgáló átfogó célok és a részcélok, beavatkozások meghatározása

3.1.1. Átfogó cél az épített-, táji- és természeti környezet terén: A fenntartható városi környezet tudatos alakítása

1. Részcél: Külső megközelíthetőség javítása

Tapolca fejlődésének egyik legfontosabb alappillére a város külső megközelíthetősége. Tapolca elérhetősége Magyarországi viszonylatban közepesnek mondható, hiszen közvetlen autópálya kapcsolata nincsen. A 77-es út átsorolása valamelyest javított térségi pozícióján, azonban az út jelenlegi állapotában nem teljesíti egy országos főúttal szemben támasztott igényeket (pihenőhelyek, padka hiánya, útburkolat), annak fejlesztése Tapolca és vonzáskörzete számára alapvető fontosságú. A közigazgatási területet ugyan nem érinti, de a Sopront a Balatonnal összekötő 84. sz. főút is meghatározó a város kapcsolatrendszere szempontjából. Veszprém megye területfejlesztési koncepciójával összhangban támogatandó a Tapolca - Devecser - Pápa - Győr irányú összeköttetés fejlesztése.

Tapolcán két hazai - (Budapest)-Székesfehérvár-Tapolca (29), valamint a Balatonszentgyörgy-Tapolca-Ukk (26) - törzshálózati vasútvonal találkozik. A vonalaknak a nyári időszakban van nagyobb jelentőségük, a Székesfehérvárról érkező vonal a balatoni vasúti gyűrű egyik eleme. A 26-os vonal Tapolca - Ukk közötti szakasza mellékvonal jellegű, azonban az utóbbi években végrehajtott menetrendi fejlesztések következtében jelentős utasszám-növekedés tapasztalható rajta. (Ukktól a 25-ös vonalon keresztül biztosított Celldömölk közvetlen elérhetősége is.) A pályák az egész megyében egyvágányúak, helyzetük kedvezőtlen. A pályatestek állapota, a mellékvonalak vonalvezetése sok helyen kritikus, egyes szakaszokon jelentős sebességkorlátozás szükséges. Különösen nagy problémát okoz a tapolcai vonal Balatonakarattya és Balatonkenese közötti szakasza mentén húzódó csúszásveszélyes löszfal. A kapcsolatok gyenge pontja továbbá az átszállások biztosításának gondja, illetve a Balaton keletről való megkerülhetőségének nehézsége. Az északi parti vonalszakasz villamosítása a szolgáltatási színvonal javítása és a menetidő csökkentése érdekében is sürgető. Ezen fejlesztések hiányában az egyéni közlekedéssel szemben versenyképes menetidő sem biztosítható.

A felvázolt jövőkép elérésének egyik alapfeltétele a város vasúti és közúti közlekedésének javítása. Fontos azonban kiemelni, hogy a térségi szintű közlekedési elemek megépítése, fejlesztése állami, vagy megyei feladat, így erre az Önkormányzatnak közvetlen ráhatása (és forrása) nincsen. Mindazonáltal a város vezetésének - a megyével és a várostérséggel együttműködésben - komplex kommunikációs és lobby tevékenységet kell folytatnia a döntéshozók felé, a város érdekeinek érvényre juttatása érdekében.

A térség (járás) autóbusz-közlekedési hálózata - a közúti és vasúti közlekedéssel ellentétben - kielégítőnek értékelhető, Tapolca a járás valamennyi településéről átszállás nélkül megközelíthető. A várostérségi együttműködés erősítésének igénye ugyanakkor a közösségi közlekedési szolgáltatások elérhetőségének jelentős javítását indokolja a koncepció megvalósításának időszakában - a városi szolgáltatásokhoz való hozzáférés lakhelytől függetlenül egyenlő esélyeinek biztosítására irányuló törekvés jegyében. A közlekedési

szolgáltatások kihasználtságának, és ezzel összefüggésben azok pénzügyi fenntarthatóságának követelménye újszerű, a térségi gazdasági, társadalmi és földrajzi viszonyaira szabott megoldások alkalmazását kívánja meg. Tapolca városa elkötelezett abban, hogy - újszerű, akár kísérleti megoldások, technológiák alkalmazásával, tapasztalatok átvételével és átadásával - segíti az igényeknek megfelelő, mind környezeti, mind pénzügyi szempontból fenntartható és méltányos hozzáférést biztosító térségi közlekedési rendszer kialakítását. Hosszabb távon a járási tarifaközösség kialakítása is elérhető céllá válhat.

A város gazdaságfejlesztési céljaival és turizmusban betöltött szerepkörével is összhangban álló fejlesztési cél a repülőtér fejlesztése. Folyamatban van a tapolcai repülőtér IV. osztályú besoroláshoz szükséges tervek engedélyeztetése. A városi önkormányzat egy 1,2 hektáros területet biztosít a repülőteret kiszolgáló infrastruktúra és épületek megvalósításához. A természetvédelmi érintettség ellenére a szükséges hozzájárulások rendelkezésre állnak.

Indikatív beavatkozási területek:

- Térségi közúti kapcsolatok fejlesztése (a város erős lobby-tevékenységének eredményeként)
- Vasúti kapcsolatok fejlesztése (északi parti vasútvonal villamosítása)
- Helyközi közösségi közlekedés fejlesztése (térségi járatfejlesztés, buszmegállók kiépítése)
- Térségi szintű kerékpáros kapcsolatok fejlesztése - a megfelelő városi kapcsolatok kiépítése a regionális hálózathoz, erdészeti utak bekapcsolása a kerékpáros hálózatba
- Légi közlekedés fejlesztése - a repülőtér turisztikai célú hasznosítása (bekapcsolódás a FlyBalaton légi közlekedési rendszerbe, a laktanyákon kialakított új funkciók elérésének javítása)

2. Részcél: Belső közlekedési rendszer fejlesztése

Tapolca város közlekedését alapvetően befolyásolja majd a várost északról érintő feltáró-tehermentesítő út megépítése, amely a koncepció időtávján belül reálisan, ütemezetten megvalósítható. A jelenlegi elképzelések szerint az I. ütemben a város keleti részén, a 77. sz. főút és a zalahalápi utakat összekötő szakasz épülhet meg.

A Deák Ferenc utca és a Fő tér közlekedési, parkolási rendszerének újragondolására egy koncepcióterv készítése szükséges. A város egészét érintő közlekedésfejlesztési beavatkozások megvalósításával válik lehetségessé a városközpont forgalmának érdemi mérséklése is. A városközpontban cél egyirányú utcák kijelölésével a forgalmi terhelés csökkentése. A Deák Ferenc utca egyirányúsításával a forgalom nyugat-keleti irányban halad a Fő tér felé. A vissza irány forgalma az Ady Endre utcában bonyolódik kelet-nyugati irányban. Ezzel a megoldással plusz parkolófelületek nyerhetők. A Hősök tere átépítésével az Ady Endre utca és a Köztársaság tér megújulása is időszerűvé válik.

A forgalomcsillapítás feltételeinek teljesülése esetén kiterjedt vegyes autós gyalogos zóna, időszakosan pedig akár gyalogos elsőbbségi zóna kialakítására nyílik lehetőség, akár egészen a Tavas- barlangig, vonzó pihenési környezetet kínálva a korlátozott befogadóképességű

barlang meglátogatására várakozók számára a turisztikai csúcs-időszakokban. A belváros forgalmának mérséklése elősegíti, hogy a település levegő-minősége javuljon, és a közlekedési zajterhelés a minimálisra csökkenjen a belvárosban, illeszkedve a város gyógyhely jellegéhez és egészségturisztikai fejlesztési céljaihoz.

A közösségi közlekedéssel összefüggő feladatok ellátása az önkormányzat önként vállalt feladata, melyet önkormányzati cég végez. Alapvető cél, egy jobb színvonalú, vonzó, rugalmas közösségi közlekedési rendszer megvalósítása. Ennek része a járműpark átlagéletkorának csökkentése, korszerűbb, alacsony padlós városi buszok forgalomba állítása. A babakocsival közlekedők, a kerekes székkel élők számára egyaránt kényelmes utazást biztosító, tágas járművek beállítása a cél.

A városban ugrásszerűen nőtt a gépkocsik száma, ennek is köszönhető a sokszor kaotikus városkép. Rugalmas, igényvezérelt menetrendi megoldásokkal, a járatok útvonalának felülvizsgálatával el kell érni, hogy mind szélesebb kör számára jelentsen vonzó alternatívát a buszos közösségi közlekedés.

A buszpályaudvar alapvetően jó helyen van, mivel a városba érkezők az igazgatási, oktatási kulturális intézmények közelében szállhatnak le. A felújítás és átépítés ami szükséges. A forgalomszervezéssel összefüggésben két megoldandó feladat van. A távolsági és a helyi járatok menetrendjének összehangolása a cél, növelve ezzel a hatékonyságot és a kihasználtságot, és javítva a szolgáltatás minőségét. Ezzel a csúcsidőszakokban tapasztalt kiemelt terhelés is csökken. Másrészt a forgalomból kiállt buszok várakozását másutt célszerű megoldani. Átgondolandó a vasúti és a buszmenetrendek összehangolása is.

A kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása körében kiemelkedő fontosságú, hogy Tapolca kerüljön összeköttetésbe egyrészt a Balatonnal (Tapolca - Szigliget kerékpárút), valamint Sümeggel (Tapolca - Sümeg kerékpárút). Javasolt továbbá a Tapolca - Lesencetomaj és térsége közötti kerékpáros összeköttetés megteremtése is, hiszen a hálózat bővítésével a Balaton elérhetősége tovább javítható.

Az előző - elsősorban turizmus szempontjából fontos kerékpárutak mellett - a hivatásforgalmi kerékpáros közlekedés feltételeit is javítani kell. A szomszédos települések - Raposka, Gyulakeszi, Zalahaláp - viszonyában a munkába járást és a városi szolgáltatások elérését is elősegítő kerékpárút fejlesztés a cél. A városon belüli szakaszok zömében felfestéssel oldhatók meg, a belső úthálózat önálló kerékpárutat nem tesz lehetővé. A már kiépült szakaszokat (pl. Keszthelyi út) felhasználva a hálózat kiépítendő.

A városban több ponton biztonságos és minőségi kerékpártárolók elhelyezése a cél. Elsősorban az intézmények, a kiemelt turisztikai célpontok, és az autóbusz pályaudvar közelében szükséges.

A város központjában meglévő intézményi koncentráció többletforgalmat generál, ami fokozza az amúgy is számottevő parkoló hiányt a belvárosban. A városban általános parkolási problémák megoldására koncepció kidolgozása szükséges. A parkolófelületek és a csapadékvízelvezetés megoldására közös terv szükséges.

Folytatandó a járdaépítés, felújítás. Járdaépítéseknél figyelemmel kell lenni arra, hogy a gyalogos közlekedés folyamatosan kiépített járdákkal és átkelési lehetőségekkel biztosított

legyen. A nagyforgalmú utaknál a jogszabályokban engedélyezett sűrűséggel kijelölt gyalogos átkelők kialakítására kell törekedni.

Indikatív beavatkozási területek:

- Környezetbarát közlekedési módok előnyben részesítése
- Belső kerékpáros vonalas létesítmények fejlesztése, regionális hálózati kapcsolatok kiépítése
- Deák Ferenc u. - Fő tér - Kossuth Lajos u. (Vörösmarty utcáig) forgalmi rend átgondolása: gyalogos felületek megnövelése és kiépített kerékpárút kialakítása, parkolókapacitások növelése
- Gyalogos útvonalak biztonsági szemléletű fejlesztése (gyalogátkelők akadálymentesítése, szükség esetén újak kialakítása)
- Helyi autóbusz-közlekedés fejlesztése (korszerűsítés, menetrend optimalizálás, járatsűrítés, buszvárók kiépítése/megújítása)
- Buszpályaudvar modernizálása
- Kerékpártárolók kialakítása a város több pontján
- Diszel távolsági buszmegállójának fejlesztése: kivilágítás, védett gyalogátkelőhely, gyalogos bekötés a lakott területre
- Hősök tere forgalmi rend változtatás (tömbkerülő), átépítés

3. Részcél: Kompakt városszerkezet, a város térbeli terjeszkedésének racionalizálása

A településszerkezet jövőbeni alakítása során a város eltartóképességének megfelelően a kompakt város koncepciója kapjon prioritást. A fenntarthatóság - és azon belül a kompakt város - elvének szem előtt tartása a Településfejlesztési Koncepció egyik alappillére. Tapolca esetében ez elsősorban azt jelenti, hogy - a zöldmezős fejlesztések lehetőség szerinti visszafogásával - törekedni kell a város szétterülésének megakadályozására. Ennek egyik fontos eleme lehet a rendelkezésre álló barnamezős területek bevonása a fejlesztésbe, új funkciók telepítésével. További zöldmezős területek fejlesztésbe vonása helyett a város barnamezős területeinek újrahasznosításával kell kielégíteni az új vállalkozások területi igényeit.

Másik lehetőség a Településszerkezeti Tervben fejlesztésre kijelölt külső területek felhasználásának visszafogása, vagy legalábbis racionális ütemezése a mindenkori felmerülő igényeknek megfelelően. Ez koordinációs munkát is jelent - mert nem mindegy, hogy mely területek, milyen sorrendben kerülnek bevonásra a fejlesztésbe -, vagyis a potenciális befektetőket orientálni kell a város által preferált fejlesztési területek irányába.

A településszerkezet formálódásakor a város térben kiegyensúlyozott szerkezetének fenntartására, a terekkel, zöldfelületekkel jól tagolt, nem túlzsúfolt struktúra megőrzésére kell törekedni. Az új beépítésre szánt területek növelésének megállításával elérhető, hogy a belső városrészek rosszabb állapotban lévő épületeit is megvásárolják, felújítsák, vagy helyükön újakat emeljenek, ezáltal a város belső területei is megújulhatnak. Az extenzív és területpazarló városi növekedés az infrastrukturális és intézményi ellátást is költségessé teszi. Ehelyett olyan típusú fejlesztések támogatandók, amelyek lehetővé teszik a már beépített területek folyamatos megújításának menedzselését. A kompakt városszerkezet megújuló képessége magasabb, és elérhető az a cél, hogy a belső területek jó, és egyre javuló minősége is folyamatosan fenntartható legyen.

Indikatív beavatkozási területek:

- Barnamezős területek funkcióváltása (elsősorban a volt honvédségi területek)

- A város terjeszkedésének visszafogása:
  - az északi feltáró-tehermentesítő úton kívüli területek fejlesztésének racionalizálása,
  - az ipari területfelhasználásra tervezett, magántulajdonú, jelenleg beépítetlen északnyugati területrész felhasználásának átgondolása,
  - a mezőgazdasági területek megóvása.

4. Részcél: Rehabilitációs beavatkozások

A fenntarthatóság és a kompakt város elvének szem előtt tartása a Településfejlesztési Koncepció egyik alappillére. Tapolca esetében ez elsősorban azt jelenti, hogy a zöldmezős fejlesztésekkel szemben a rehabilitációs jellegű beavatkozásokat kell előnyben részesíteni. A rehabilitációs jellegű beavatkozások két típusát különböztethetjük meg: a város-rehabilitációt és az épület-rehabilitációt. A város-rehabilitáció teljes városrészek, tömbök, tömbrészek (pl. tömbbelsők) megújítását jelenti, melynek célja a város belső területein található beépítetlen, vagy alacsony kihasználtságú területek intenzívebbé tétele, illetve leromlott állagú - de eszmei értékük miatt megtartásra érdemes - területek értéknövelése.

Az önkormányzat az érintett városrészekben, tömbökben a közterületek megújításával, arculati fejlesztéssel, közösségi terek bővítésével tudja elősegíteni a lakótelepi, illetve a régebbi kertvárosi területek megújulását. Elsősorban azon városrészek rehabilitációja szükséges, ahonnét intenzívebb a lakók elköltözése.

A városfejlődés korábbi szakaszában kialakult, mára fizikailag leromlott állagú volt honvédségi területek az egyik fő célterület. Cél ezek környezetének fizikai megújítása mellett funkcióval való megtöltésük, és ezáltal beillesztésük a városszerkezetbe. Sok esetben az épületek rehabilitációja is megoldást jelent.

A városi lakóterületek esetében az épület-rehabilitáció területén a legnagyobb feladatot a leromlott állapotú lakótelepi épületek energia-hatékony felújítása jelenti, amely a város lakosságának jelentős részét juttatja kedvezőbb lakókörülmények közé. Az energia-hatékonyság szempontját ezen túlmenően azonban az összes épület-felújítási programnál figyelembe kell venni.

Indikatív beavatkozási területek:

- Városrehabilitáció:
  - a déli városrészben (Öreg-Tapolca) a történelmileg kialakult utca- és telekszerkezet megtartásával és megfelelő koordinálással az épületek folyamatos cserélődésének és megújulásának elősegítése rendezési tervi (szabályozási) eszközökkel,
  - tömbrehabilitáció, tömbfeltárás - a tömbbelsők megújításának folytatása, földszinti funkciók bővítése,
  - vonzóbb utcakép kialakítása: az eltérő karakterű épületek, épületrészek átalakítása, homlokzattisztítás.

- Épület rehabilitáció/rekonstrukció:
  - lakótelep rehabilitáció: a leromlott állagú lakótelepi épületek (Dobó István lakótelep, Y-házak) energia-hatékony megújítása (lakosság ösztönzése, támogatási rendszer kialakítása, megfelelő tájékoztatás a kapcsolódó pályázatokról, közösségszervezés),
  - a város védett és értékes épületeinek megújítása (magánerő ösztönzése),
  - épületenergetikai fejlesztések.

- A volt laktanyaterületek rehabilitációja, újrahasznosítása, arculati megújítása.

5. Részcél: A városi zöldfelületek és szabad terek fejlesztése

A városi zöldfelületek megújításának és bővítésük legfontosabb célja a városi klíma javítása, az arculat fejlesztése mellett, hogy a városi szabadidő eltöltés minőségi terei jöjjenek létre. Tapolca kellemes, „zöld város” benyomását kelti, amely elsősorban nem kiterjedt közparkjainak, hanem növényzettel borított kertvárosi lakóterületeinek, jelentős zöldfelülettel rendelkező lakótelepeinek, intézményeinek (Kórház, Pelion szálló), valamint rendezett, fásított közterületeinek köszönhető. Ezért a továbblépés fő iránya a meglévő értékek megtartása és minőségi fejlesztése lehet (meglévő fa és cserjeállomány megújítása, utcabútorok elhelyezése, sétautak kialakítása). A Malom-tótól délre kialakított - „déli városkapukként” is szolgáló - nagykiterjedésű zöldfelület fejlesztése indokolt - szolgáltatások, attrakciók telepítésével -, így a park nemcsak a városközpontba való bejutást szolgálná, hanem hosszabb időtöltésre is alkalmas helyszínné válhat.

Mindemellett a várostestben - korlátozottan ugyan, de - lehetőség van új zöldterületek, vagy jelentős zöldfelülettel bíró intézményterületek kialakítására is. Az új zöldterületek elsősorban a sportolási lehetőségek biztosítását, a szabadidő eltöltésére alkalmas terek, parkok kialakítását jelentik. Épületek esetében pl. a zöldtetők, zöldfalak alkalmazása szorgalmazható. A fejlesztéseknél - lehetőség szerint - törekedni kell vízfelületek létesítésére, amelyek kondicionáló hatásukkal képesek enyhíteni a klímaváltozás kellemetlen hatásait.

A jelenleg beépülő Barackos lakópark a város legújabb, kialakulóban lévő lakóterülete. A településrész a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás egyik mintaterületévé tehető. A felszíni vízelvezetés, a közterületi és a magántulajdonban lévő zöldfelületek ma még nem alakultak ki. Klímaadaptációs mintaterületté válás alapján pályázati forrásokból történő fejlesztések megvalósítása a cél. Az itt élők településképi arculati, zöldfelületi, illetve klímahatékonysági fejlesztések terén támogathatók.

A fejlesztések mellett nagy hangsúlyt kell fektetni a már meglévő szabad terek és zöldfelületek megfelelő karbantartására is - elsősorban a turisztikailag látogatottabb, illetve a jobban igénybevett területeken -, amely az Önkormányzat számára városüzemeltetési szempontból kiemelt feladat.

Indikatív beavatkozási területek:

- A meglévő városi zöldfelületek és szabad terek minőségi fejlesztése
- A „Déli városkapu park" funkcióbővítő fejlesztése
- A lakótelepi közterületi zöldterületek fejlesztése, megnyitása (Dobó István lakótelep, Y-házak környezete), Barackos településrész zöldfelületi fejlesztése
- A városi vízfelületek növelése, vízpartok fejlesztése, szolgáltatásbővítés (pl.: Tapolca patak fejlesztése, Malom-tó felső részének csónakázhatóvá tétele)
- Új zöldterületek létesítése

6. Részcél: Közmű-infrastruktúra fejlesztése

A fenntartható környezeti viszonyok megteremtésében döntő szerep jut a korszerű, környezetkímélő közműrendszerek kialakításának. A vízi-közművek területén a feladat elsősorban a csapadékvíz-elvezetés megnyugtató megoldása a város teljes területén. Az energia-ellátás területén kiemelt feladat a megújuló energiák részarányának növelése a város energia-felhasználásában, emellett a meglévő hálózatok (elektromos, gáz, távhő) fejlesztésére, korszerűsítésére is gondot kell fordítani. A város célja továbbá, hogy a Településfejlesztési Koncepció időtávjában a belterületen a korlátlan használatú, ingyenes, széles-sávú internet-elérés (wi-fi) mindenki számára hozzáférhetővé váljon.

Indikatív beavatkozási területek:

- Felkészülés a klímaváltozás okozta környezeti hatásokra: csapadékvízelvezetés, vízvisszatartás, tározók létrehozása a város területén csapadékvízmegtartás céljára
- Csapadékvíz-elvezetési rendszer fejlesztése (kiépítése minden utcában - elsősorban zárt, ahol nincs rá lehetőség nyílt árkos rendszerben)
- Megújuló energiák részarányának növelése (napelem-mező, egyedi napkollektorok).
- Új elektromos vezeték elhelyezésénél, illetve meglévő cseréjénél földkábel alkalmazása.
- Távhőellátó rendszer korszerűsítése (vizsgálandó a megfelelő egyedi fűtési rendszerek kiépíthetőségének függvényében).
- Laktanyai gazdasági szolgáltató övezet infrastruktúrájának fejlesztése (elektromos hálózat, víz, szennyvíz, tűzivíz, gáz ellátás)

- Távközlési hálózat bővítése (ingyenes wi-fi hozzáférés a belterületen).
- Hulladék-szállítás és -feldolgozás fejlesztése (szelektív hulladékgyűjtő szigetek, intézményekben a szelektív gyűjtés ösztönzése), az illegális hulladéklerakók megszüntetése a városban.

7. Részcél: A megújuló energiaforrások helyi és térségi szintű kiaknázása, a környezetet károsító kibocsátások minimalizálása

A település környezeti állapotának javítását a megújuló energiahordozók hasznosítása, annak az energiaellátásban való részarányának növelése segíti. A legkedvezőbben hasznosítható megújuló energiahordozó a napenergia, amelynek aktív és passzív hasznosításával jelentős hagyományos energiafelhasználást takaríthat meg a város.

A környezet kímélése, a fenntartható növekedés elősegítése, valamint az önkormányzati működés energiaköltségeinek mérséklése érdekében Tapolca célul tűzte ki, hogy saját energiatermelő létesítményeket hoz létre, a település megújuló energiaforrásainak kihasználásával. A koncepció időszakában a hangsúlyt a napenergia hasznosításával történő áramtermelésre kívánja helyezni.

Cél a napenergia napelemmel történő hasznosításával közvetlen villamosenergia termelése, napkollektorral való hasznosításával termikus energiatermelés. Mindkét hasznosítási lehetőség épületgépészeti szintű beavatkozással realizálható. Elsődlegesen az önkormányzati intézmények zöldenergiára átállítása a cél. A napenergia hasznosítás lehetősége időjárás függő, így az ad-vesz rendszer kiépítésének igénybe vétele szükséges, hogy a termelés és fogyasztás kiegyenlítését biztosítani lehessen. A megújuló energiahasznosítással az éves fogyasztás, az éves hálózatkiterhelés csökkenthető ugyan, de az ellátáshoz szükséges csúcskapacitás biztosítása nem. A hálózatépítést a csúcskapacitás biztosításának megfelelően kell kiépíteni.

A napenergia kiaknázásának technológiai lehetőségei bővülnek, a napenergiára épülő rendszerek a létesítés költségeit tekintve is egyre inkább versenyképessé válnak. A településen a gazdaságos működtetéshez szükséges benapozottság megfelelő, a napsütötte órák száma magas. A település legalább egy db. kisméretű (a jelenlegi szabályozás alapján az 500 kW teljesítményt el nem érő) kiserőmű létesítését tűzi ki célul, lehetőség szerint a koncepció megvalósításának első felében, amelyet a tapasztalatok felhasználásával további egységek telepítése követhet.

A megújuló források használatához szükséges decentralizált energiatermelési modell elterjesztésének elengedhetetlen eszköze, hogy olyan villamos energia-hálózati egységek kerüljenek kiépítésre, melyek lehetővé teszik az elosztott villamos energia-tárolásnak, valamint a kis közösségi villamos energia-termelés befogadásának bővítését (ún. „intelligens hálózati rendszerek”). A rendszer intelligens fogyasztásmérők és szabályozható fogyasztói transzformátorok telepítését is magába foglalja, melyek segítségével lehetővé válik a kisfeszültségű hálózat feszültségszabályozása, továbbá kezelni tudja a keresletoldali válaszintézkedések igényét is, lehetővé téve mindezzel a megújuló energiaforrások nagyobb mértékű hálózatra táplálását.

Tapolca meghatározott településrészei gyógyhely jellege, az egészséges környezet iránti lakossági igény, valamint a város természet-közeli és egészséges kisvárosként való pozícionálásának igénye egyaránt a környezeti állapot kiválóságát tételezi fel.
A környezeti elemek jó állapotának megőrzése, és ezen belül a kibocsátások csökkentése egybevág az európai és nemzeti szakpolitikák - többek között az EU 2020 stratégiában, illetve az OFTK 2030 dokumentumban is rögzített - hosszú távú célkitűzéseivel.

A fűtési eredetű kibocsátások csökkentése elsődlegesen az épületállomány korszerűsítésével, energiahatékonyságának javításával lehetséges. A hőszigetelés javítása mellett jelentős kibocsátás- csökkentési és egyben energiaköltség-megtakarítási potenciállal bír az intelligens rendszerek beépítése, valamint a megújuló energiák - elsődlegesen a napenergia - helyi szintű alkalmazásának elterjesztése.

Az önkormányzat saját tulajdonában levő intézmények esetében közvetlen támogatások megszerzésére nyílhat mód, míg a magántulajdonú épületek esetében az önkormányzat szervezési jellegű támogatással segítheti a célok megvalósulását. Cél, hogy a város minden jelentős középülete napelemes rendszerrel legyen felszerelve.

A város törekszik arra, hogy az energiahatékony fejlesztések melletti elkötelezettségét közel zéró emissziójú épületek létesítésével is demonstrálja (ez esetben a kötelező energiahatékonysági követelményeken jelentősen túlmutató fejlesztések valósulnak meg).

További feladatot jelent a közvilágítás energiafelhasználásának csökkentése, ezen a téren is a már megkezdett tevékenységek folytatása és kiterjesztése.

A magántulajdonú lakóépületek körében a legfontosabb feladat a keleti városrész magját képező, 1971 és 1985 között alagútzsalus technológiával épített ún. „Y-házak” energiahatékonyságának jelentős javítása, a Dobó városrész épületeinek - az energiahatékonyság jelentős javítását is eredményező - korszerűsítése, valamint a lakossági kezdeményezések segítése minden magántulajdonú épület esetében.

A környezeti fenntarthatóság jegyében a város egyértelmű előnyben kívánja részesíteni közösségi közlekedési módokat az egyéni közlekedéssel szemben. A legsúlyosabb környezet-szennyezések a közösségi közlekedés részéről a zaj- és levegőszennyezés. A közlekedési eredetű kibocsátások csökkentése érdekében az átmenő forgalom városon kívüli elvezetése, a városközpont forgalmának jelentős csökkentése, és a kerékpáros közlekedés feltételeinek további javítása, valamint a közösségi közlekedés színvonalának emelése, vonzerejének fokozása képezi a megtervezendő beavatkozások fő irányait.

Indikatív beavatkozási területek:

- Megújuló energiaforrások részarányának növelése, napenergiára épülő energiatermelés a város energia-szükségletének kielégítése érdekében
- Intelligens energia-elosztó hálózatok kialakítása a megújuló energiák kihasználhatósága érdekében
- Lakossági és vállalkozói környezettudatosság erősítése
- Épületek energiahatékonyságának javítása

- Térségi szinten koordinált, méltányos és fenntartható közösségi közlekedési rendszer létrehozása

- Intelligens szervezési, tervezési és irányítási megoldások bevezetése a közlekedésben

3.1.2. Átfogó cél a Gazdaság terén: Stabil, több lábon álló helyi gazdaság megteremtése az ipari szektor, valamint a turizmus dinamizálásával

A jövőkép alapján Tapolca gazdasága kiegyensúlyozott, annak érdemi részét képezi egyrészt az idegenforgalmi szolgáltatások köre, másrészt pedig a termelő és termelést segítő szolgáltatások - esetlegesen a logisztika - jelenléte.

1. Részcél: A vállalkozások által teremtett hozzáadott érték növelése és a gazdasági tevékenységek diverzifikálása, munkahelyteremtés

A gazdaság megerősítése, a foglalkoztatottság bővítése, a jövedelemtermelő képesség növekedése teremti meg a város további fejlődésének alapját. Ennek eredményeképpen nő a helyi közszolgáltatások fejlesztésére fordítható források köre, javul a foglalkoztatottak jövedelme, nő az életminőségük.

Tapolca gazdaságában az ipar korábban meghatározó szerepű volt. A város hagyományos iparágainak megszűntével felszabaduló munkaerő teljes foglalkoztatását a turizmusra épülő szolgáltatások munkaerő-igénye nem tudja biztosítani. Cél egyes ipar ágazatok dinamizálásával a munkahelyek számának növelése.

A városban rendelkezésre állnak a volt laktanyák területei, melyek - tekintettel Tapolca térségi összefüggésekben relatíve kedvező térségi közlekedés-földrajzi elhelyezkedésére is - nagy valószínűséggel biztosíthatnak letelepedési lehetőséget ipari termelő, illetve szolgáltató tevékenységet végző, a várostérség szabad munkaerejét foglalkoztatni képes vállalkozások számára. Ebben a körben fontos, hogy a hosszú távon is fejlődési potenciállal bíró szigetelőanyag-gyártás továbbvitelével olyan speciális kompetenciák is kialakulhatnak a településen, amelyekre a későbbiekben - akár innovatív tartalommal bíró - termék- vagy szolgáltatás-fejlesztési tevékenységek épülhetnek. Ezek ösztönzése és támogatása a település aktív vállalkozásfejlesztési és -szervezési tevékenységét igényli, és - konkrét igény esetén - akár az innovatív vállalkozások működését segítő infrastrukturális fejlesztések megvalósítását is eredményezheti.

A két volt laktanya területe mintegy 100 hektárnyi gazdaságfejlesztési területet jelent a város számára. Cél a laktanyák területét valós gazdaságfejlesztési területté tenni, ami infrastrukturális és vállalkozásszervezési feladatokat egyaránt megkíván. A déli laktanyán a villamosenergia hálózat, és a víziközművek megvalósítása szükséges. Ezzel elhárul a legfőbb akadály a területek igénybevétele és vállalkozások megtelepedése elől.

Az új ipari gazdasági területeken és a barnamezős területeken a fejlesztések révén mind a multinacionális cégek, mind a KKV-k számára megfelelő műszaki és üzleti infrastruktúra

biztosítása a cél, így adva lehetőséget a helyben történő növekvő foglalkoztatásra, az ingázó munkavállalók, vagy a már elköltözöttek visszacsábítására.

A tiszta és egyedi környezet, valamint a termelési hagyományok jelentette adottságok kihasználásával - tekintettel a várhatóan növekvő piaci keresletre is - jelentős potenciállal bír a térség a minőségi és egyedi helyi élelmiszerek termelése terén. Mind a megyei, mind a Balaton térségére készülő fejlesztési koncepciók jelentős fejlesztéseket irányoznak elő a helyi termékek előállítására épülő feldolgozóiparban. A hagyományokra épülő termelési és feldolgozási kultúra alapjain újszerű termékek fejlesztésére is lehetőség kínálkozhat, esetleg - felsőoktatási intézmény részvételével - kutató-fejlesztő tevékenységek megtelepedésére is nyílhat lehetőség a térségben a szőlő és bor termeléséhez, illetve feldolgozásához kapcsolódóan.

A helyi termelési adottságok kihasználása az élelmiszeripar egyéb területein is életképes termékeket eredményezhet.

Az előállított termékek piacra juttatása érdekében termelői piacok létrehozása, azok térségi ellátó szerepének erősítése, valamint e piacok megyei, illetve térségi hálózatba szervezése, egyedi térségi termék-utak kialakításának ösztönzése olyan cél, amelyhez kapcsolódás Tapolca számára adottságai kiteljesítését eredményezheti. A város számára mind a Veszprém megyei, mind a Balaton térség keretei között szerveződő értékesítő, illetve marketing-hálózatok tagjaként nyílhatnak lehetőségek.

Az önkormányzat támogatja napelemparkok létesítését a város területén.

A településrendezési eszközökben az országos minimum-előírásokhoz képest semmiképp nem kívánatos szigorítani az ipari, kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területek esetében, cél a szabályozást amennyire lehet szabadon, rugalmasan hagyni. Ezáltal elérhetővé válik, hogy az gazdasági övezetekben a telkek megfelelően beépíthetők legyenek.

Indikatív beavatkozási területek:

- A gazdasági aktivitás és a foglalkoztatottság növelése
- A volt laktanyák területén a teljes elektromos és viziközmű infrastruktúrahálózat kiépítése a fejlesztésben érdekelt vállalkozásokkal együttműködve
- Vállalkozói infrastruktúra fejlesztése (ipari terület, szolgáltatás infrastruktúrája, támogatott vállalkozói infrastruktúra)
- Vállalkozástámogatás, innováció illetve új iparágak, szolgáltatások ösztönzése
- Napelemparkok létesítése a város közigazgatási területén

2. Részcél: A turizmus ágazat összehangolt fejlesztése, gazdasági erejének növelése

A turizmus nemzetközi trendjei szerint a komplex kínálati csomagokkal rendelkező desztinációk tudnak igazán sikeressé válni hosszú távon. Tapolcát a város többrétű kínálati lehetőségei erre határozottan predesztinálják. A piaci eredményesség feltétele és ezért

városfejlesztési cél, a rendelkezésre álló potenciális kínálatot értékesíthető turisztikai termékké formálni.

Az idegenforgalom további fejlesztésére kivételes lehetőségeket kínál a kiváló minőségű, változatos és egyedi természeti környezet, a Balaton, a Tapolcai-medence vulkáni tanúhegyei és a Káli medence közelsége, az egyedülálló, gyógyászati célokra is felhasználható barlang-rendszer, valamint az ásvány- és termálvíz jelenléte. E tekintetben nagy jelentősége van a Balaton turisztikai régiónak, melyhez Tapolca is tartozik.

Ipari eredetű szennyező források a települést nem terhelik, a tiszta levegő és a kedvező klíma a gyógyhellyé nyilvánított Tapolca ezirányú fejlesztéseit segíti. A Tapolca Gyógyhelyfejlesztési Stratégiájában meghatározott intézkedéseket következetesen végre kell hajtani. A településrendezési eszközökben a gyógyhellyel összefüggő fejlesztések számára prioritást kell biztosítani.

A város turizmusában elsődleges a természeti és kulturális értékekre, illetve a kulturális programokra épülő turizmus, várható a kerékpáros útvonalakon történő elérhetőség fejlődésével a kerékpáros és aktív turizmus erősödése - például a sportrepülőtér speciális célcsoportok számára történő hasznosításával -, valamint a wellness-szolgáltatások iránti igény növekedése is a térségben. Különösen nagy fejlődési potenciállal bír az egészségturizmus szegmense, építve a város olyan adottságaira, mint pl. a geológiai gyógyhely (Kórház-barlang) jelenléte, a kórház és rendelőintézet megújult kapacitásai és szakember-állománya. A nemzeti fejlesztéspolitika egyértelműen támogatja az egészségügyi turizmus fejlesztési törekvéseit a Balaton térségben. Mind Veszprém megye, mind a Balaton térség fejlesztési koncepciói kiemelt szerepet szánnak Tapolca városának az egészségturisztikai szolgáltatások fejlesztésének terén.

A Deák Jenő Kórház kapacitásainak - pulmonológiai és kardiológiai rehabilitáció - kihasználásával magántőke bevonásával érdemi lehetőség nyílhat egészségügyi (rehabilitációs) turisztikai szolgáltatások fejlesztésére a Balaton térség hasonló célú fejlesztéseket megvalósító gyógy-turisztikai központjaival (pl. Balatonfüred, Siófok, Keszthely) együttműködve. Tapolca érdeke, hogy a versenyhelyzet helyett az együttműködési elemek kerüljenek előtérbe, ezzel a Balaton térség egészének gyógy-turisztikai potenciálja optimálisan kiaknázható legyen. Az állami tulajdonú intézmény által megvalósított fejlesztések további - piaci igényekre szabott - komplex egészségügyi turisztikai szolgáltatások városban történő megtelepedésének adhatnak impulzust.

Összességében Tapolca és környezete - a Balaton turisztikai régió kínálatával is kiegészülve - igen jelentős fejlődési potenciállal bír az idegenforgalom fenti szegmenseiben, leginkább a Balaton térség fejlődéséhez kapcsolódóan.

A turizmus terén elsődleges feladat az elsősorban kulturális jellegű turisztikai termékek, illetve termék-csomagok és a turisták számára vonzó városi terek, valamint a városi és térségi természeti és kulturális attrakciók hálózatának fejlesztése, valamint a minőségi szolgáltatások nyújtására alkalmas, motivált és képzett munkaerő biztosítása. Ez utóbbinak különösen az egészségturizmus fejlődése során van kulcsszerepe, hiszen önmagában a természeti adottságok kedvező kombinációja nem elegendő az egészségturizmus terén kibontakozó versenyben való eredményes helytálláshoz.

A városban kiépült sport infrastruktúra - sportcsarnok, több felújított tornaterem, jó helyen lévő sporttelep, sportpályák, sportszállás, megépülő új uszoda - a turizmus terén is hasznosítható és hasznosítandó. A sportturizmus a város turizmusában egy új színfolt lehet és új fejlesztési irányt képviselhet. Cél edzőtáborok megszervezése, versenyek megrendezése. Egy újabb sportszálló megvalósításával tovább növelendők a kapacitások.

A turizmus önmagában egyrészt nem képes foglalkoztatni a városban rendelkezésre áll munkaerőt, másrészt az egyoldalú foglalkoztatási szerkezet sérülékennyé teszi a város gazdaságát a konjunkturális ingadozásokkal szemben. A turizmust emellett várhatóan - a fejlesztéspolitikai erőfeszítések ellenére - hosszú távon is erős szezonalitás jellemzi.

Indikatív beavatkozási területek:

- Borászati ágazat fejlesztése, borturizmus ösztönzése, a szőlő és a bor felhasználásával készült termékek fejlesztésének ösztönzése
- Turisztikai attrakciók fejlesztése, bővítése
- A repülőtér megnyitása a kisgépes forgalom, illetve sétarepülések számára
- Hadikulturális park létesítése, turisztikai rendezvényfejlesztés

3.1.3. Átfogó cél a Társadalom terén: Stabil népesség, egészséges és jól képzett, szolidáris és sikeres helyi társadalom

1. Részcél: Az elvándorlás mérséklése, a szolgáltató város jelleg erősítése

Jellemző a leginkább mobilizálható 20-40 éves korosztály elvándorlása. Megtartásuk, visszacsábításuk munkaerőpiaci, gazdasági szempontból is, de a társadalom demográfiai helyzetének javítása szempontjából is kiemelt városfejlesztési cél.

A város és térsége között a népesség egyfajta kicserélődése zajlott le. A rendelkezésre álló szabad építési telkek hiányában sokan kiköltöztek a környező kistelepülésekre. Ez Tapolcán a lakónépesség csökkenéséhez vezetett. Azonban a kiköltözők a városi szolgáltatásokat továbbra is Tapolcán veszik igénybe, visszajárnak dolgozni, oktatásba, stb.

A város infrastruktúrája a 90-es évek elejei megközelítően 20 ezres népesség nagyságrendhez mérten épült ki. Ezek a kapacitások ma is rendelkezésre állnak, azaz intézményi, illetve műszaki infrastruktúra oldalról nincs akadálya a lakónépesség növelésének. Azonban csak egy mérsékelt tempójú, a lakosság arányait nem megbontó növekedés a cél.

A munkahelyek elérhetősége mellett a szolgáltatások sokszínűsége adja a város vonzerejét és segít megtartani népességét. A városnak törekednie kell arra, hogy megtartsa funkcióit, sőt növelni tudja az elérhető szolgáltatásai körét. Ez Tapolca vonzerejét növeli, s az elköltözéseknek is elejét veheti. Egyre inkább értékké válik, a szolgáltatásokhoz való könnyebb és gyorsabb hozzáférés.

Az elmúlt időszakban a városban elérhető kereskedelmi szolgáltatások érezhető visszaesést mutattak. A kereskedelmi paletta beszűkült, egyes szektorok teljesen hiányoznak a kínálatból. Keszthely ezen a téren jelentős szerepköröket vett át Tapolcától. Keszthely kereskedelmi vonzereje bizonyos téren kiterjedt Tapolcára is. Cél Tapolcán a helyben elérhető kereskedelmi szolgáltatások körének bővítése (pl. cipőbolt, vendéglátóhelyek, stb.) és a színvonal emelése, növelve ezzel a város presztízsét és javítva, lehetőség szerint teljes körűvé téve a városban élők ellátását.

A fejlesztések során kiemelt feladat, hogy a belváros szolgáltató jellege fennmaradjon, ne a városszéli zöldmezős beruházások kerüljenek előtérbe, hanem a belváros aktív szolgáltató jellege kerüljön a fejlesztések középpontjába. Legfontosabb a helyben fogyasztás, a költés lehetőségeinek és feltételeinek javítása. Növelni kell a megújult belváros közösségi vonzereje mellett a kereskedelmi vonzerőt is. Fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy a belvárosba illő és a belvároshoz méltó üzletek, szolgáltatások, kereskedelmi és vendéglátó egységek településjenek be. Az üzletek, szolgáltatások, vendéglátóhelyek esetében a vonzó, jó presztízst sugárzó megjelenést és utcafronti kialakítást alapvető elvárássá kell tenni. Mindez az itt élő polgárok identitásérzését is növeli, de ugyanakkor a turisztikai vonzerő növelését is segíti.

A munkaerőhiány átmeneti mérséklésére a város tágabb térségéből, vagy akár az ország más részeiről érkező munkavállalók is figyelembe vehetők. A városban kevés az albérlet, olcsó bérlakásokra, esetleg munkásszállóra van szükség.

A város tervezett fejlesztései között nagy szerepet szán a szabadidős, közösségi sportolás helyszíneinek kialakítására, a rekreációs lehetőségek bővítésére. Ezeket a létesítményeket a város vonzáskörzetében élők számára is elérhetővé kell tenni.

Indikatív beavatkozási területek:

- A belváros agora jellegét erősítő szolgáltatások támogatása (kereskedelem, vendéglátás, művészetek, stb.)
- A város kulturális helyszíneinek, intézményeinek összehangolt programfejlesztése, rendezvényszervezés
- Ügyfélközpontúság javítása, e-ügyintézés

2. Részcél: Képzettségi szint emelése minden korosztályban

A város nevelés-oktatási infrastruktúrájának állapota és a szolgáltatások minősége kielégítő. Fontos, hogy a lakossági igényekhez igazodva bővüljön, fejlődjön a város oktatási-nevelési intézményhálózata. A lakosságszám és a gyermeklétszám növekedésével együtt is elegendő férőhelyet legyen képes biztosítani. Az épületinfrastruktúra korszerűsítése jelenti a feladatot a jövőben. Az oktatásban a gimnáziumi képzés és a szakképzés megerősítése a cél, amely válaszokat képes adni a munkaerőpiaci kihívásokra.

Az oktatás terén kiemelt hangsúllyal érdemes kezelni a tehetségek gondozását, valamint a hátránykompenzációt lehetővé tevő programok megszervezését, a továbbképzés támogatását, valamint a művészeti oktatás lehetőségek szerinti bővítését. Az infrastruktúra terén pedig az

eszközfejlesztés és kisebb épületkorszerűsítések (pl. óvodai tornaszobák, szaktantermek létesítése) állnak a beavatkozások fókuszában.

Tapolca a középfokú oktatás és szakképzés terén térségközponti funkciókat tölt be. A meglévő intézményrendszer bázisára is építve cél a gazdasági növekedés egyik gátját jelentő munkaerőhiány mérséklése, végső soron felszámolása.

Ma a térség munkaerőpiacát olyan kettősség jellemzi, melyben a munkaerőhiány és a munkanélküliség együttesen van jelen. Ez egyértelműen a képzési, átképzési rendszer terén szükséges változtatásokat jelez. Cél a piaci szereplőkkel illetve a foglalkoztatási központtal egyeztetett képzések beindításával a hiányszakmák felszámolása, ezáltal a munkaerőhiány mérséklése és a város vállalkozásokat vonzó képességének a fokozása. Másrészt a munkanélküliek elhelyezkedési esélyeinek javítása. A szakképzésben koordináció szükséges a térségen belül, a járások szintjén, de országosan is. A város iskolafejlesztéseinél a térségből várható gyermeklétszám előrejelzése is alapfeltétel. Cél, hogy Sümeggel ne konkurenciaharc, hanem együttműködés alakuljon ki a képzés, szakképzés területén.

A legfontosabb célok a koncepció időszakában a középfokú oktatásban területén a minőség és a hozzáférhetőség további javítása, míg a szakképzés terén a városban elérhető szakma-kínálat bővítése, és érdemi együttműködés kialakítása a képzőhelyek és a város ipari és szolgáltató vállalkozásai között.

A képzést szolgáló minden épület tekintetében az infrastruktúra költség- (elsősorban energia-) takarékos működtetéséhez, valamint az akadálymentes igénybevételhez szükséges fejlesztések megvalósítása szükséges.

Indikatív beavatkozási területek:

- Oktatási infrastruktúra (iskolák, kollégium)
- Piacorientált képzési, szakképzési rendszerek fejlesztése és az infrastruktúra biztosítása
- Felnőttképzési programok
- A képzetté vált munkaerő elvándorlásának mérséklése, helyben tartása

3. Részcél: A lakosság egészségi állapotának javítása

Bár a város és környezetének lakosságát az országos átlagnál jobb egészségügyi mutatók jellemzik, a koncepció időszakában jelentős javulást kíván elérni a város ezen a téren is. Az egészségügyi ellátórendszer elérhetősége és az egészségügyi szolgáltatások minősége a kistérségben megfelelő színvonalú és a jelenleg zajló fejlesztések eredményeként várhatóan tovább javul, különösen a krónikus és rehabilitációs ellátások területén.

Az egészségi állapotban mutatkozó egyenlőtlenségek és a megbetegedések, illetve halálozások arányszámának javítása érdekében szükséges beavatkozásokat a lakosság életmódjának, egészségfelfogásának változtatására, javítására célszerű összpontosítani.

A lakosság egészségi mutatóinak javítása érdekében az alábbi területek javítása kiemelten fontos:

A halálozások számának csökkentése érdekében
- a keringési rendszer betegségei,
- a daganatos megbetegedések,
- az emésztőrendszeri betegségek.

A megbetegedések számának csökkentése érdekében,
- a keringési rendszer betegségei,
- a táplálkozási- és anyagcsere betegségek,
- a csont- és izomrendszer betegségei,
- a légúti betegségek.

Továbbá szükségesek olyan beavatkozások is, amelyek a lakosságot életmódjának megváltoztatása, egészségfelfogásának pozitív irányú elmozdulása irányába terelik. Ehhez szükséges a kistérség egészségfejlesztéssel foglalkozó szolgáltatóinak és szakembereinek tevékenységét egészségfejlesztési, népegészségügyi iroda keretei között összehangolni, azonos módszertani szemléletet kialakítani, valamint a változtatáshoz szükséges tudás és humánerőforrás kapacitást folyamatosan bővíteni.

Az egészségfejlesztési célok elsődlegesen az egészségfelfogás pozitív irányú változtatására (a betegségek korai felismerése, a betegek együttműködésének javítása, a megelőzés fontosságának elterjesztése), és az egészséges életmód elterjesztésére (a táplálkozási szokások megváltoztatása, mozgás-gazdag életmód preferálása, az egészséggel illetve betegséggel kapcsolatos tudás fejlesztése) kell, hogy irányuljanak.

A városkörnyék lakossága számára a térség aprófalvas, széttagolt közlekedés-földrajzi szerkezete miatt különösen fontos a jó minőségű egészségügyi ellátás elérhetőségének biztosítása. Ennek feltételeit a koncepció elsősorban a fenntartható és méltányos közösségi közlekedési rendszer kifejlesztésével tervezi megteremteni.

A Deák Jenő Kórházban elkészült egy új, háromezer négyzetméteres központi épület a korábban átadott tüdőgyógyászati rehabilitációs osztály épületéhez csatolva. A Kórház rehabilitációs kapacitásai (pulmonológia és kardiológia) részben egészségturisztikai célokat is szolgálnak, ezzel hozzájárulnak a város gazdasági fejlődéséhez. A kórház területén készült el a három gépjárműállásos új mentőállomás is.

A járóbeteg ellátás, illetve háziorvosi ellátás területén a minőség emelése, az ellátási körülmények színvonalának emelése a cél. A háziorvosi, gyermekorvosi rendelők egyre kevésbé tudnak megfelelni az elvárásoknak. Problémát jelent továbbá, hogy bővíthetőségük is behatárolt. Mindezeket figyelembe véve cél egy XXI. századi színvonalú ellátást biztosító Egészségház megvalósítása. A város e fejlesztés megvalósításával párhuzamosan az iskolaorvosi, valamint a védőnői hálózat javítását is célul tűzi ki.

A város egészségügyi ellátásának részeként az iskolaorvosi ellátással kapcsolatban cél az ellátás helyben, az általános, illetve középiskolákban történjen. Ennek feltételeit ki kell alakítani az intézményekben.

A mozgás-gazdag életmód infrastrukturális feltételei közül kiemelendő a fedett uszoda hiánya. Ezen felül a sportolási és aktív szabadidő eltöltésére alkalmas infrastruktúra Tapolcán jórészt rendelkezésre áll, a koncepció végrehajtásának időszakában a kínálat szinten tartására, a viszonylagosan jó pozíció fenntartására és a hozzáférhetőség javítására célszerű törekedni.

Indikatív beavatkozási területek:

- Egészségfejlesztés, betegségmegelőzés
- Sport és aktív szabadidő eltöltési lehetőségek bővítése
- Kórházi szolgáltatások korszerűsítése, továbbfejlesztése

4. Részcél: Kulturális kínálat bővítése és a lakosság kulturális aktivitásának fokozása

A település és várostérsége jövőképének egyik meghatározó eleme a szabadidő aktív eltöltésének sokrétű lehetősége, és a sokszínű, élénk kulturális élet. A városi közösségek aktivitását, kreativitását is jelentős mértékben ösztönzi a város által teremtett kulturális környezet.

Tapolca kulturális élete élénk, emellett jelentős további fejlődési potenciállal rendelkezik. A városi kulturális élet sokszínűsége és gazdagsága vonzerőként hat a fiatal korosztályokra, emellett jelentősen hozzájárul a közösségi élet fellendítéséhez is. Mindez növeli a város vonzerejét a megtelepedni szándékozók körében is.

Tapolca a várostérségben is támogatja a kulturális és művészeti szolgáltatásokat, és az ezeknek helyet adó terek fejlesztését, mind a helyi lakosság kulturális tevékenységekbe történő bevonása, mind a település és a térség vonzerejének növelése érdekében.

Tapolca - lehetőségeihez mérten - a korábbinál jelentősebb mértékben kívánja ösztönözni a városban és térségében a művészeti alkotó tevékenységekkel foglalkozó személyek és szervezetek számának növekedését. Ehhez kapcsolódóan a város ösztönözni kívánja a lakosságot és a térségi civil szervezeteket, hogy a művészeti tevékenységekbe aktívan, résztvevőként is kapcsolódjanak be, életkortól és művészeti ágtól függetlenül. Hosszú távú cél, hogy a kreatív tevékenységek intenzív jelenléte és a kiváló minőségű települési környezet eredményeként a koncepció időszakában jelentős előrelépés történjen a „kulturális ipar” fejlődésében is a településen.

Indikatív beavatkozási területek:

- Kulturális infrastruktúra bővítése, korszerűsítése
- Művészeti tevékenységek, alkotás ösztönzése
- Lakosság bevonása a kulturális/művészeti tevékenységekbe

5. Részcél: A társadalmi szolidaritás erősítése

Az önkormányzat és a civil szervezetek között az együttműködés jó, a koncepció időszakában ennek folytatása, kiteljesítése jelent feladatot. A civil szervezetek feladatok vállalásával, véleményezéssel segítik az önkormányzat munkáját, az önkormányzat pedig - lehetőségéhez mérten - anyagi támogatást biztosít számukra feladataik ellátásához, működésükhöz. Az önkormányzat tulajdonát képező Tamási Áron Művelődési Központ a civil közösségi élet számára is teret biztosít.

Tapolca a munkalehetőségek tekintetében az országoshoz képest kedvezőbb helyzetben van. A munkanélküliségi adatok országos összevetésben kedvezőbbek, súlyos problémákat a szegénység nem okoz a városban. A városban nincs telep, szegregátum, és a szociális ellátás adatai alapján a segélyekre rászorulók száma is relatíve kedvező képet mutat.

A városi roma közösség jelentős mértékben integrálódott a helyi társadalomba, esetleges felülreprezentáltságukról a munkanélküliek vagy a segélyezettek között nincs megbízható adat.

A koncepció megvalósítása során - a képzési és szociális célú intézkedések pontos megtervezése érdekében - célszerű helyi adatok gyűjtése.

A szegénység leküzdésére irányuló fejlesztési szükségletek a fentiek fényében elsősorban képzési - oktatási területen azonosíthatóak, melyek kiterjednek az oktatás minőségének javítására, hátrány- kompenzációs célú programok megvalósítására, valamint a felnőttképzés kiterjesztésére, hozzáférhetőségének javítására. A beavatkozások emellett kisebb mértékben közterületi rehabilitációs tevékenységek megvalósítására, illetve alternatív jövedelemszerzési lehetőségek biztosítására (pl.: szociális földprogram) terjedhetek ki.

Jellemző a népesség elöregedése, egyrészt a születések csökkenő száma, másrészt az elvándorlás következtében. Bár a koncepcióban felvázolt intézkedések igyekeznek megállítani, esetlegesen visszafordítani ezen folyamatokat, az idősebb emberek növekvő arányával és speciális igényeivel mindenképpen számolni kell a továbbiakban is. Ennek érdekében a közlekedés és a települési szolgáltatások akadálymentes igénybevételi lehetőségének megteremtése, valamint az időskori egészségfejlesztés és -védelem támogatása jelenti a fő feladatokat.

Szükségessé válik az időskorúak számára igénybe vehető ellátó kapacitások bővítése, új idősek otthona létrehozása, illetve a jelenlegiek kapacitásának bővítése. A település jó minőségű természeti környezete és az egészségügyi ellátó kapacitások jelenléte vonzerőt jelenthet a térségen kívüli idős emberek számára, így ösztönözni célszerű, hogy a tapolcai illetve térségi lakosság igényeit meghaladó kapacitások létesüljenek a térségben, üzleti alapon.

A társadalmi különbségek Tapolca egyetlen településrészén sem mutatnak erős térbeli koncentrációt. A kedvezőtlen jelenségek esetleges koncentrálódásához vezető folyamatok kialakulásának megelőzése érdekében szükséges a Déli városrész egyes területeinek (pl. Balaton utca, Szent György utca, Csobánc utca), a Dobó városrész egészének valamint az Y-házak környezetének (közterületeinek) fokozatos megújítása, közösségi és kereskedelmi létesítmények telepítésének ösztönzése a város ezen részeibe. Kiemelten szükséges kezelni és ösztönözni az itt elhelyezkedő magántulajdonú lakóépületek korszerűsítését és

energiahatékonyságának javítását. Ezen településrészek lakóinak bevonása a városi szinten szerveződő közösségi programokba szintén eredményes eszköze lehet a társadalmi kohézió erősítésének.

Kiemelt fontosságú a Dobó városrész megújítása, amely az alábbi tevékenységek összehangolt megvalósítására terjedhet ki a koncepció megvalósításának ideje alatt:

- a területen elhelyezkedő ingatlanok hasznosítása, új funkciók telepítése a városrészbe (pl. bérlakások kialakítása, közösségi tér létesítése, kereskedelmi szolgáltatások feltételeinek javítása, közösségi tér létesítése illetve helyi közösségi programok és események szervezése)
- a településrész járda-, út- és közműhálózatának felülvizsgálata, szükség szerinti felújítása
- a társadalmi felzárkózást és kohéziót segítő programok a város mindenkor érvényes Helyi Esélyegyenlőségi Programja alapján.

Indikatív beavatkozási területek:

- Idősellátás szervezése és infrastruktúrája

- Szociális ellátás szervezése és infrastruktúrája

3.2. A jövőkép, az átfogó célok és a részcélok kapcsolata

JÖVŐKÉP

Tapolca élénk és sokszínű kulturális élettel bíró, rendezett, barátságos és természetközeli kisváros, amely hagyományos településszerkezetének, valamint épített és természeti örökségének megőrzésével és kiváló minőségű, szakszerű továbbfejlesztésével népszerű célpontja mind a letelepedni vágyóknak, mind a turisztikai célból idelátogatóknak. Ennek következtében a város képes megtartani lakónépességét, és bővülő idegenforgalma tartósan növekvő tendenciát mutat.

ÁTFOGÓ CÉLOK	Épített-, táji- és természeti környezet **A fenntartható városi környezet tudatos alakítása**	Gazdaság **Stabil, több lábon álló helyi gazdaság megteremtése az ipari szektor, valamint a turizmus dinamizálásával**	Társadalom **Stabil népesség, egészséges és jól képzett, szolidáris és sikeres helyi társadalom**
RÉSZCÉLOK	Külső megközelíthetőség javítása	A vállalkozások által teremtett hozzáadott érték növelése és a gazdasági tevékenységek diverzifikálása, munkahelyteremtés	Az elvándorlás mérséklése, a szolgáltató város jelleg erősítése
	Belső közlekedési rendszer fejlesztése	A turizmus ágazat összehangolt fejlesztése, gazdasági erejének növelése	Képzettségi szint emelése minden korosztályban
	Kompakt városszerkezet, a város térbeli terjeszkedésének racionalizálása		A lakosság egészségi állapotának javítása
	Rehabilitációs beavatkozások		Kulturális kínálat bővítése és a lakosság kulturális aktivitásának fokozása
	A városi zöldfelületek és szabad terek fejlesztése		A társadalmi szolidaritás erősítése
	Közmű-infrastruktúra fejlesztése		
	A megújuló energiaforrások helyi és térségi szintű kiaknázása, a környezetet károsító kibocsátások minimalizálása		

3.3. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

Tapolca városrészei

Tapolca kompakt és egyszerű szerkezeténél fogva nehezen osztható városrészekre. Egyes területei jellemezhetők bizonyos típusú funkciókkal és beépítési karakterekkel, de ezeknek a területeknek a határai elmosódottak. A Belváros szélén pl. több nagy területű intézmény ékelődik kertvárosi területekbe, a város nyugati részén pedig az iparterületek keverednek lakófunkcióval. Bár az alábbiakban azonosított városrészeknek jól körülírható önálló karakterük, identitásuk van, azoknak a település fejlesztése szempontjából önálló egységként való kezelése nem indokolt.

A koncepcióban leírtak könnyebb értelmezhetősége érdekében a belterületi várostestet 5 részre osztottuk, amelyek a nyugati külterületen található volt honvédségi területekkel, valamint Diszel városrésszel együtt alkotják Tapolca összesen 7 városrészét.

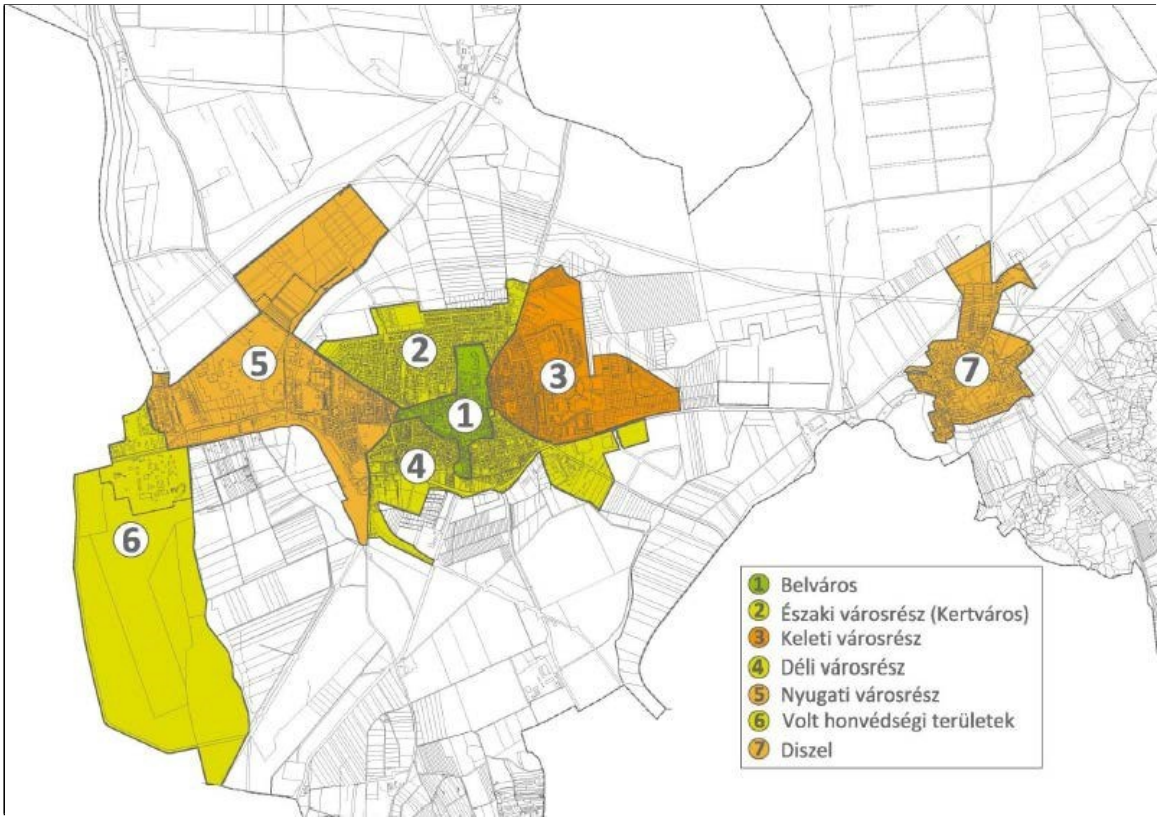

A központi várostesten belül - kronológiai és fontossági szempontból egyaránt - az első városrész a **Belváros,** amely a város legrégibb területe, és hagyományosan a központi funkciók betöltésére szolgál. A Belvárostól délre található területek alkotják a **Déli városrészt.** A központtól északra eső rész az **Északi városrész** - vagy más néven Kertváros - a XX. század második felében alakult ki, lazább beépítéssel, itt találhatók ma a központ után a legértékesebb lakóingatlanok. Ez a három városrész jelenti a város magját. A déli városrész és a Kertváros jelentős mértékben a Belvárostól függenek, nincsenek alközponti funkcióik, jellegükben azonban különböznek a Belvárostól.

A központtól keletre eső, **Keleti városrész** kisebb részben szintén kertvárosias, nagyobb részben azonban a 70-80-as években, alagútzsalus technológiával épült Y-házak és panelépületek alkotják. A jelentős számú lakosság ellátására itt már számos szolgáltatás

létesült. A **Nyugati városrész** vegyes képet mutat: itt koncentrálódik a város ipari tevékenysége, de találhatók itt kertvárosias részek és lakótelep is; a lakóterületek egy része a Belvároshoz, míg a Dobó-lakótelep a **Volt honvédségi területekhez** kapcsolódik. Az ipari területfelhasználásra tervezett, magántulajdonú, jelenleg beépítetlen területrészen a még mezőgazdasági területek felparcellázása és értékesítése történt meg.

A városhoz csatolt, korábban önálló, falusias település **Diszel**, amely csak külterületen át közelíthető meg a központból, attól kb. 4 km-re helyezkedik el.

A fejlesztési célok településrészenkénti hatóköre

		Belváros	Északi városrész (Kertváros)	Keleti városrész	Déli városrész	Nyugati városrész	Volt honvédségi területek	Diszel
ÉPÍTETT-, TÁJI- ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZET: A FENNTARTHATÓ VÁROSI KÖRNYEZET TUDATOS ALAKÍTÁSA	Külső megközelíthetőség javítása	++	++	++	++	++	+++	+
	Belső közlekedési rendszer fejlesztése	+++	++	+++	++	++	++	++
	Kompakt városszerkezet, a város térbeli terjeszkedésének racionalizálása	++	++	++	++	+++	+++	+
	Rehabilitációs beavatkozások	++	+	+++	+++	+++	+++	+
	A városi zöldfelületek és szabad terek fejlesztése	+++	++	+++	+++	+++	+	++
	Közmű-infrastruktúra fejlesztése	++	++	+++	+++	++	+++	++
	A megújuló energiaforrások helyi és térségi szintű kiaknázása, a környezetet károsító kibocsátások minimalizálása	++	++	+++	++	+++	++	++
GAZDASÁG: STABIL, TÖBB LÁBON ÁLLÓ HELYI GAZDASÁG MEGTEREMTÉSE AZ IPARI SZEKTOR, VALAMINT A TURIZMUS DINAMIZÁLÁSÁVAL	A vállalkozások által teremtett hozzáadott érték növelése és a gazdasági tevékenységek diverzifikálása, munkahelyteremtés	++	+	+	+++	+++	+++	+
	A turizmus ágazat összehangolt fejlesztése, gazdasági erejének növelése	+++	++	+++	++	+++	+	+++
TÁRSADALOM: EGÉSZSÉGES ÉS JÓL SIKERES HELYI	Az elvándorlás mérséklése, a szolgáltató város jelleg erősítése	+++	++	++	++	++	+	++
	Képzettségi szint emelése minden korosztályban	+++	+++	+++	+++	+++	+	+++
	A lakosság egészségi állapotának javítása	+++	+++	+++	+++	+++	+	+++
	Kulturális kínálat bővítése és a lakosság kulturális aktivitásának fokozása	+++	+	++	++	+	+	+++
	A társadalmi szolidaritás erősítése	++	++	++	+++	++	+	++

4. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

4.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

A 314/2012. (XI.8.) Korm. rend. tartalmi követelményei szerinti Megalapozó Vizsgálat tartalmazza mindazokat a társadalmi, gazdasági és környezeti adatokat, amelyek a településrendezési eszközök készítéséhez szükségesek. Ezért az alábbiakban csak egy rövid - aktualizált - összefoglaló kerül bemutatásra e három témakört illetően.

Társadalmi alapadatok

Tapolca lakónépessége 2018. január 1-jén a KSH adatai szerint 15.072 fő. Ez a 2011. évi népszámlálás adataihoz képest több mint 1000 fővel kevesebb. A városban legtöbben 1990-ben laktak, azóta a népesség folyamatosan csökken. A népességfogyás a 2000-es évek közepéig erőteljesebb volt, majd kissé mérséklődött, de a csökkenő tendencia továbbra is fennáll. A relatív magas népességszám és népsűrűség ellenére az országos trendekkel azonosan Tapolcán is tartós népességcsökkenésnek és ezzel együtt a lakosság elöregedésének lehetünk tanúi.

A városban a természetes szaporodás az országos és a megyei jellemzőkkel ellentétben a 2000-es évek első felében mérsékelten pozitív egyenlegű volt - szemben a megye egyéb járásközpontjaival és az országos átlaggal -, azonban 2005-től a halálozások száma már tartósan meghaladta a születések számát, hozzáigazodva a megye többi városához. Évtizedes távlatban nézve egyértelműen romló tendencia mutatkozik. Az ezer lakosra jutó születésszám nagymértékű ingadozásokkal ugyan (7,5-10,5 között mozog) de tartós csökkenést mutat, ráadásul a csökkenés üteme meghaladja az országosat.

Tapolcán a népességszámot a születések és a halálozások egyenlegén túl sokkal inkább a vándorlás is befolyásolja; a népességcsökkenés magyarázata döntően ebben rejlik. A várost egyértelműen az elvándorlás jellemzi, a vándorlási egyenleg a 2000-2015 közötti időszak minden évében negatív, az ebből adódó népességcsökkenés évente 5-19 fő között mozgott. Az elvándorlás különösen az évtized közepén (2005-2008) volt erőteljes. A tapolcai lakosság elvándorlásának iránya - a nagyobb városokon, Budapesten, és esetenként külföldi célországokon túl - a járás környező települései lehetnek, emellett a sümegi járás egyes települései is nyertesei lehetnek a tapolcai elvándorlásnak.

A népesség fogyása mellett az elöregedés is jellemző a városra. E folyamat közel azonos arányban táplálkozik az időskorúak lakosságon belüli arányának növekedéséből, valamint a gyermekkorúak számarányának csökkenéséből. A népesség elöregedését kifejező öregedési index drasztikusan növekedett a 2005 - 2015 közötti tíz éves intervallumban. Az időszak kezdetén még a gyermekkorúak voltak túlsúlyban az idősekhez képest, ám ez az arány 2008-ban megfordult, azaz az öregedési index átlépte a 100-as értéket, és 2015-ig 143,4-es értékre növekedett. Tapolca lakosságának elöregedése a vizsgált időszakban nagyobb mértékű, mint az a tágabb térségben átlagosan kimutatható.

Gazdasági alapadatok

Tapolca gazdaságának ágazati jellegzetességei - a gazdasági szervezetek megoszlása alapján - elsősorban az ipar, illetve a mezőgazdaság arányait tekintve mutat karakteresebb eltérést az átlagostól. A szolgáltatások súlya a helyi gazdaságban az országossal azonosnak tekinthető, de elmarad a megye járásszékhelyeinek átlagától.

A mezőgazdaságot elsődlegesen a szőlészet-borászat képviseli, aminek a térségben történelmi hagyományai vannak, azonban ma már mérsékeltebb a jelentősége. A település jelentős mezőgazdasági területekkel rendelkezik. A volt zártkertek területén ma is kisparcellás házi jellegű kertművelés és szőlőtermesztés folyik. Tapolcán minden ötödik regisztrált vállalkozás fő tevékenységeként a mezőgazdasági van bejegyezve, ez az arány az elmúlt években számottevően nem változott. Az ágazat súlya mérsékeltebb az országos átlagnál, de elmarad a járás egészétől is.

Az ipar, építőipar területén működő vállalkozások aránya (16 %) ma is az országos átlag (11 %) közel másfélszerese. A szolgáltatásokon belül az országosnál nagyobb a súlya a kereskedelemnek, de különösen a szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás ágazatnak, ami nyilvánvalóan a város idegenforgalmával, balatoni térséghez tartozásával áll összefüggésben.
A kiskereskedelem jellemzően a belvárosban koncentrálódik, emellett a 77. számú főút mentén a város délkeleti részén is kialakult egy kereskedelmi, szolgáltatási jellegű terület, amit a nagy áruházláncok egységeinek idetelepülése eredményezett, erősített.

A vállalkozások döntő többsége (80 %) önálló vállalkozóként van bejegyezve, azaz a regisztrált vállalkozások közül csupán minden ötödik társas vállalkozás, míg országosan ez az arány jóval magasabb (36 %). Ahogy országosan, úgy Tapolcán is jellemző, hogy a bejegyzett vállalkozásoknak csak kisebb hányada az, amelyik ténylegesen működik. Tapolca sem kivétel a hazai vállalkozói szektor egészére jellemző egészségtelen méretstruktúra alól, hiszen az 1063 működő vállalkozás döntő többsége (96 %) 10 fő alatti mikrovállalkozás.

A jelentősebb vállalkozó betelepülések, az iparfejlesztés elsődleges célterülete azonban az előzőekben is említett volt honvédségi laktanyák területe, ahol az önkormányzat kedvező áron kínál a vállalkozások számára fejlesztendő infrastruktúrával ellátott területet.

Környezeti alapadatok

A város hidrogeológiai adottságaiból következően sérülékenyek a helyi ivóvízbázisok, a felszín alatti vizek védelme kiemelt feladat, Tapolca területe a felszín alatti vizek védelme szempontjából is fokozottan érzékeny szennyeződési kategóriákba sorolt:

- a 2018. évi CXXXIX. törvény (MaTrT) vízminőség-védelmi terület övezetéhez tartozik,
- a 27/2004.(XII:25.) KvVM rend. alapján fokozottan ill. kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőségvédelmi területen-,
- a 219/2004.(VII.21.) Korm. rend. alapján fokozottan érzékeny és érzékeny területen fekszik.

A talaj és a talajvíz szennyezésének legnagyobb forrása a kommunális szilárd és folyékony hulladék. Ezek ártalmatlanítási helyzete az elmúlt években javult. A vezetékes vízellátás csaknem teljeskörű és szennyvízelvezetés is magas arányban van kiépítve, de még nem teljeskörű. A szennyvízkezelés technológiailag magas szinten megoldott, de a helyi regionális

tisztítóműből kibocsátott tisztított szennyvíz minősége nem mindig megfelelő, intézkedést igényel.

A város területén több ivóvízbázis védőövezet kerület kijelölésre: Halastó-puszta K-14-es kút külső védőterülete; Raposka „B” hidrogeológia védőidom; Vasút úti ásványvízkút védőterületei; DRV tartalék vízbázis hidrogeológia „B” védőidom; Zalahaláp községi vízmű hidrogeológia „B” védőidoma.

Tapolca a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló KvVM rend. alapján a 10.számú légszennyezettségi zónához tartozik. A közelmúltban mért terheltségi állapothoz képest, a város levegőtisztasági állapota igen jelentős javulást mutat. A város levegő-szennyezettségi állapota az utóbbi két évtizedben többé kevésbé folyamatosan javult.

A jelenleg legnagyobb forgalmi terhelésű főutak mentén a zajterhelés és a légszennyező hatás megengedett határértékeken felüli terhelése a számítások szerint az útpálya szélétől általában mintegy 50-70 m-es sávban (hatásterület) várható, amelyen belül védendő területfelhasználás, védendő épület csak akkor helyezhető el, ha a műszaki zajvédelem megvalósítható és a védelem érdekében kiépül. A város belterületén áthaladó főutak terhelése és emissziói hálózatfejlesztési és forgalomtechnikai (forgalomcsillapítási) eszközökkel csökkenthetők.

A városban korszerűen megoldott a szilárd kommunális hulladékok szelektív gyűjtése és ártalommentes elszállítása. Az intézményes rendszeren belül nem merültek fel problémák. Tapolca a regionális rendszer öt gyűjtőkörzetének egyik központja. Tapolca gyűjtőkörzetéhez tartozik mintegy 20.000 lakás 53.000 lakosa. Területileg a régi Zalahalápi lerakónál létesített körzeti átrakóhellyel csatlakozik a Rendszer Királyszentistváni központja felé.

4.2. A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra

A további tervezési feladatok során területet kell biztosítani az alábbi fő infrastruktúra elemeknek:

Északi feltáró-tehermentesítő út: A jelenlegi elképzelések szerint az északi feltáró-tehermentesítő út két ütemben valósulna meg. I. ütemben a veszprémi és a zalahalápi utak összeköttetése épülne meg a város keleti oldalán.

77-es sz. főút új elkerülő szakasza: a 84-es sz. főúthoz kapcsolódva, mint új térszerkezeti elem a Balaton-törvényben és egy kis szakaszon a Veszprém Megyei Területrendezési Tervben. Ennek a korábban tervezett északi elkerülő út nyomvonalának felülvizsgálata és módosítása szükséges, illetve egy részének törlése a településszerkezeti és s szabályozási terven is.

Tapolca területét érintően az MaTrT tartalmazza az országos jelentőségű Balaton-Rába kerékpárút nyomvonalát. 81. Balaton-Rába kerékpárútvonal: 81.A: Veszprém - Nagyvázsony - Kapolcs - Tapolca - Sümeg - Somlóvásárhely - Pápa - Árpás – Győr; 81.B: Tapolca – Szigliget. Térségi jelentőségű kerékpárútként a 19. Vindornyaszőlős - Zalaszántó - Lesencetomaj - Tapolca nyomvonal szerepel a MaTrT Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területére vonatkozó részében. Ezeken túlmenően a településszerkezeti tervben meg kell

vizsgálni a Raposka, Zalahaláp, Gyulakeszi, illetve Kisapáti és Tapolca közötti kerékpárút lehetőségét.

A közigazgatási területet földgázvezeték és villamos távvezeték is érinti a térségi tervekben.

A hatályos településszerkezeti tervben a lakóterületi fejlesztésekre kijelölt beépítetlen területek nagysága viszonylag szerény, az Y-házaktól nyugatra, valamint a város északi - kertvárosi részéhez kapcsolódóan - van lehetőség ilyen jellegű fejlesztésre. A kijelölt területek nagysága mégis elégségesnek látszik annak fényében, hogy Tapolca lakossága stagnáló - vagy inkább enyhén csökkenő - tendenciát mutat, és a reálisan kitűzhető cél is a lakosság számának megtartása (és nem a növelése) lehet.

A lakóterületekhez képest a hatályos településszerkezeti terv hatalmas gazdasági-kereskedelmi területeket jelölt ki a fejlesztésre, a város keleti, északi és nyugati részén. A jelenleg ismert, és a Koncepció időtávjában prognosztizálható fejlesztések számára a kijelölt - tartalékként értelmezhető - területek nagysága túlzottnak tűnik. Fennáll annak a veszélye, hogy a vállalkozók „belekapnak" egyik, vagy másik területbe, ezzel önkéntelenül is a város szétterülését segítik elő. Ez ellentétes a kompakt város elvével, vagyis a pontszerű fejlesztések a meglévő infrastruktúra-hálózatok és - szolgáltatások jelentős bővítését igénylik, melynek kiépítése és fenntartása hosszú távon gazdaságtalan lehet. Mindezek alapján az új településszerkezeti tervben célszerű a fejlesztések térbeli koncentrálása például a volt laktanyák területére, északon pedig az elkerülő út és a meglévő várostest közötti területre.

A repülőtér mellett található ingatlant (jelenleg Gksz-8) a meglévő és újra működtetendő repülőtérhez kapcsolódóan szeretné hasznosítani a város, ezért közlekedési területbe történő átsorolása szükséges.

A város elkötelezett a megújuló energiatermelés terén. Ennek érdekében napelempark területére szükséges több terület kijelölése is. Egyrészt a honvédelmi területeken szükséges új övezet létrehozása, másrészt a belterülettől északra található területen, összességében közel 360 hektáron.

A településrendezési eszközökben számos további kisebb léptékű pontosítás, átsorolás oldandó meg az Önkormányzat érdekeinek, illetve az ingatlantulajdonosok - önkormányzat által is támogatott - érdekeinek megfelelően.

A felszíni vízelvezetés rendszerének teljes körű kiépítése szükséges. Szennyvízcsatorna hálózat esetében cél az ingatlanok teljes körű rákötésének megvalósulása.

A települési közmű hálózatok esetében az új beépítésekhez a már meglévő, illetve tervezett hálózatokat a várható közműigények alapján kell továbbfejleszteni. A területfelhasználással kapcsolatos beépítés-fejlesztések esetében, ahol új közterület kerül kiszabályozásra, a közművek kiépítése csak egységes rendszerben előközművesítéssel, összközműves ellátással javasolt.

4.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére

Tapolca Város Önkormányzata kiemelt feladatának tekinti a táji, természeti és épített környezeti értékeinek integrált védelmét. A kiemelkedően szép táji adottságok, az egyedi településszerkezet és a városközpont értékes épületállománya sajátos, egyedi értéket képvisel.

Tapolca városa ugyan nem tartozik a műemlékekben különösen gazdag városok közé, azonban a helyi egyedi védelemben részesített épületek és épületrészek száma magas. Az épített környezet értékei túlnyomórészt a városközpontban találhatók, a Fő tér és Deák Ferenc utca, valamint a Malom tó környezetében.

Az Önkormányzat Képviselőtestülete 2018 februárjában fogadta el a Településképi Arculati Kézikönyvet, és 4/2018. (II.19.) számon hagyta jóvá a településképi rendeletét.

Tapolca védett épületeinek és városképi-városszerkezeti jelentőségű területeinek nagy része a városközpontban, valamint a déli városrészbe ékelődő Malom tó és annak környezetében koncentrálódnak. Ezen a városszerkezetileg összefüggő, ám karakterükben eltérő városrészeken tervezett városfejlesztési elképzeléseknek fokozott érzékenységgel és szakszerűséggel kell megvalósulniuk. A területen tervezett fejlesztések a városszerkezeti és városépítészeti együttes védett értékeinek, és az örökségvédelem elveinek figyelembe vételével valósulhatnak meg.

A településfejlesztési koncepcióval párhuzamos tervezésben készül el Tapolca város kulturális örökségvédelmi hatástanulmánya, amely a művi és régészeti értékvédelem kérdéseit részletesen tárgyalja. A tanulmány készítésének célja, hogy az egyaránt szolgálja a településfejlesztési koncepció fejlesztési szándékainak és a készülő településrendezési eszközök megoldásainak hatásvizsgálatát.

A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer

A 314/2012. (XI.8.) Korm. rend. tartalmi követelményei szerint e fejezet kidolgozása abban az esetben szükséges, ha stratégia nem készül. Tapolca integrált településfejlesztési stratégiája részletesen meghatározta a tervezett fejlesztések megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszert. Az ott felvázolt és elfogadott működési rendszer a településfejlesztési koncepció megvalósítására is alkalmas.

Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére

A 314/2012. (XI.8.) Korm. rend. tartalmi követelményei szerint e fejezet kidolgozása abban az esetben szükséges, ha stratégia nem készül. Hasonlóan a fentiekhez, az ITS-ben rögzítésre került a monitoring rendszer és a felülvizsgálatok rendje. Településfejlesztési koncepció esetében az évenkénti monitoring nem indokolt.